

ΠΡΑΞΗ

IN-HERITAGE

Προσβάσιμη Φύση και Πολιτισμός-Αειφόρος Τουρισμός
(MIS:5050132)

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Π5.3.2-4 Κατάλογος-Οδηγός προσβάσιμων εμβληματικών σημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς Κύπρου και Κρήτης

Σύμβαση	Μεταξύ της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) και της ένωσης εταιριών «EUROPAXIS - INFALIA», με ημερομηνία υπογραφής 10.08.2022, για την Πράξη «Προσβάσιμη φύση και πολιτισμός-Αειφόρος Τουρισμός» με ακρωνύμιο «IN-HERITAGE», η οποία εντάσσεται στο Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Interreg Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Τ.Π.Α.) και από Εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου
Υπηρεσία της Σύμβασης	3. Δημιουργία Καταλόγου - Οδηγού των εμβληματικών προσβάσιμων σημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς Κύπρου και Κρήτης
Παραδοτέο της Πράξης	5.3.2: Κοινή Προώθηση
Ημερομηνία παράδοσης	28.08.2023

Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Τ.Π.Α.)
και από Εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου

ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Κεντρικά Γραφεία: Ελ. Βενιζέλου 236, Τ.Κ. 163 41, Ηλιούπολη

Τηλ.: +30 210 99 49 837

Email: esaea@otenet.gr

Ιστοσελίδα: www.esaea.gr

ΑΝΑΔΟΧΟΣ

EUROPRACTIS μ.ΙΚΕ

Βέργας 4, Τ.Κ. 17673 Καλλιθέα, Αθήνα

Τηλ.: +30 210 82 10 895

Email: info@euro-praxis.com

Ιστοσελίδα: www.euro-praxis.com

INFALIA PC

ΒΕΠΕ Θεσσαλονίκης (κτίριο Γ2), Τ.Κ. 55535, Πυλαία
Θεσσαλονίκης

Τηλ.: +30 2310 365 180

Email: info@infalia.com

Ιστοσελίδα: www.infalia.com

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	5
Ένθεση Παραδοτέου	5
Σχετικά με τη ζητούμενη Υπηρεσία	5
Αντικείμενο και σκοπός του Παραδοτέου	6
1 Εισαγωγή	7
2 Σχετικά με τον ζητούμενο οδηγό.....	10
2.1 Στόχος του οδηγού	10
2.2 Ζητούμενη θεματολογία.....	11
2.3 Σύνδεση των περιεχομένων του ηλεκτρονικού εντύπου με συμπληρωματικό περιεχόμενο που θα διατίθεται επιγραμματικά (online) στην Πύλη IN-HERITAGE	12
3 Κατανοώντας το αντικείμενο του Οδηγού	14
3.1 Κατανοώντας την προσβασιμότητα	14
3.2 Κατανοώντας τις απαιτήσεις προσβασιμότητας ανά ομάδα αναπηρίας 14	
4 Ο Οδηγός ως εργαλείο τουριστικής προβολής και ενημέρωσης (για όλους) 19	
4.1 Τουριστικός προορισμός και εμπειρία επίσκεψης.....	19
4.2 Η προσβασιμότητα και ο τουρισμός στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία	21
4.3 Προσβάσιμος τουρισμός για όλους.....	23
4.4 Συστάσεις ΠΟΤ για τον προσβάσιμο τουρισμό.....	24
4.5 Κατανοώντας την ομάδα στόχου του προσβάσιμου τουρισμού (και του Οδηγού).....	27
5 Στόχοι, αντικείμενο και δομή του οδηγού	30
5.1 Στόχοι	30
5.2 Αντικείμενο	31
5.3 Δομή.....	33
6 Προσέγγιση σχεδιασμού	36
6.1 Εισαγωγή.....	37

6.2	Οργάνωση και συντονισμός – η επιμέλεια του εντύπου.....	37
6.3	Το δημιουργικό και το layout	38
6.4	Σελιδοποίηση.....	43
6.5	Η στοιχειοθεσία	43
6.6	Ενσωμάτωση κωδικών QR.....	44
6.7	Οι διορθώσεις.....	45
6.8	Η τελική μορφή της μακέτας.....	45
6.9	Δοκίμια (προεκτύπωση).....	45
7	Παραδείγματα layout	46
7.1	Παρουσίασης ΡοΙ (σημείου ενδιαφέροντος).....	46
7.2	Δίστηλα.....	47
7.3	Τρίστηλα.....	47

Εισαγωγή

Ένθεση Παραδοτέου

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, αποκαλούμενη στο εξής χάριν συντομίας «ΕΣΑμεΑ», σε συνέχεια Πρόσκλησης Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για σύναψη σύμβασης παροχής υπηρεσιών (ΑΔΑΜ 22PROC010570773 2022-05-18, Αρ. Πρωτ. 739/18.05.2022), ανέθεσε στην Ένωση Εταιριών «EUROPRACTIS - INFALIA» την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών για την υλοποίηση δράσεων της Πράξης **«Προσβάσιμη φύση και πολιτισμός-Αειφόρος Τουρισμός»** με ακρωνύμιο **«IN-HERITAGE»**, η οποία εντάσσεται στο *Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Interreg Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020* και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Τ.Π.Α.) και από Εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου.

Σε συνέχεια της υπογραφής της Σύμβασης του Έργου, στις 10.08.2022, και μετά την ολοκλήρωση των σχετικών παραδοτέων της Σύμβασης που εκ των πραγμάτων προηγούνται χρονικά (π.χ. βλ. Παραδοτέο 5.3.1-2 της Σύμβασης), η Ομάδα Έργου του Αναδόχου ξεκίνησε τις εργασίες της για την προετοιμασία του παρόντος Παραδοτέου.

Το παρόν Παραδοτέο εντάσσεται στην 3^η Υπηρεσία της Σύμβασης, με τίτλο *«Δημιουργία Καταλόγου - Οδηγού των εμβληματικών προσβάσιμων σημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς Κύπρου και Κρήτης»*, η οποία εντάσσεται στο Παραδοτέο *«5.3.2 Κοινή Προώθηση»* της Πράξης IN-HERITAGE.

Το παρόν αποτελεί το δεύτερο και τελευταίο Παραδοτέο της εν λόγω Υπηρεσίας, η οποία συνολικά περιλαμβάνει δύο (2) παραδοτέα:

- Π5.3.2-1** Ευρήματα των αυτοψιών σε Κρήτη (Λασιθί, Ηράκλειο, Χανιά) και Κύπρο (Λευκωσία, Πάφο, Λεμεσό, Λάρνακα)
- Π5.3.2-4** Κατάλογος-Οδηγός προσβάσιμων εμβληματικών σημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς Κύπρου και Κρήτης [το παρόν παραδοτέο]

Σχετικά με τη ζητούμενη Υπηρεσία

Η 3^η Υπηρεσία της Σύμβασης αφορά στη δημιουργία Καταλόγου - Οδηγού των εμβληματικών προσβάσιμων σημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου και Κρήτης, με στόχο την ολοκληρωμένη τουριστική εμπειρία των επισκεπτών με αναπηρία, τρίτης ηλικίας και, γενικά, με μειωμένη κινητικότητα των δήμων Αγίας Νάπας, Σωτήρα και Ρεθύμνου.

Η Υπηρεσία, συνοπτικά, περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες:

1. Καταγραφή των εμβληματικών σημείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (Λευκωσία, Πάφος, Λεμεσός, Λάρνακα, Λασιίθι, Ηράκλειο, Χανιά) μέσω δευτερογενούς έρευνας για τη συλλογή στοιχείων και πληροφοριών για τα εν λόγω σημεία, ώστε να προ-εκτιμηθεί η σημασία τους και ο πιθανός βαθμός φιλικότητάς τους προς τις ομάδες-στόχος του προσβάσιμου τουρισμού
2. Σύνθεση καταλόγου σημείων επιλεγμένων προς έλεγχο με τη μέθοδο της αυτοψίας εντός των ορίων των παραπάνω δήμων (τουλάχιστον 100 σημεία, με σύντομες πληροφορίες σχετικά με την τουριστική σημασία κάθε σημείου)
3. Διεξαγωγή ελέγχων και αυτοψιών επί τόπου για την αξιολόγηση της προσβασιμότητας αυτών από εκπαιδευμένους αξιολογητές, βάσει του συστήματος της Υπηρεσίας #2.
4. Οργάνωση πληροφοριών, φωτογραφιών κ.λπ. για τα ελεγμένα σημεία που θα συμπεριληφθούν στον κατάλογο-οδηγό, αναγκαίων για την πληροφόρηση και προσέλκυση δυνητικών επισκεπτών με αναπηρία.
5. Σχεδιασμό και σύνταξη καταλόγου-οδηγού, μέγιστου αριθμού σελίδων 50, στην ελληνική και μετάφραση του καταλόγου-οδηγού στην αγγλική γλώσσα.
6. Μεταγραφή του νέου καταλόγου-οδηγού (ελληνικά και αγγλικά) σε πολλαπλές εναλλακτικές ψηφιακές προσβάσιμες μορφές και σε μορφή βίντεο με νοηματική γλώσσα και παράλληλο υποτιτλισμό.

Αντικείμενο και σκοπός του Παραδοτέου

Το παρόν τεύχος, σύμφωνα και με τα παραπάνω, αφορά στην τελική φάση της 3^{ης} Υπηρεσίας της Σύμβασης, δηλαδή τα στάδια (4) έως (6) και συγκεκριμένα την επεξεργασία των δεδομένων αυτοψιών προσβασιμότητας σε εμβληματικά σημεία σε Κρήτη και Κύπρο και την έκδοση Τουριστικού Καταλόγου-Οδηγού σε εναλλακτικές προσβάσιμες μορφές. Το παρόν διατίθεται έτοιμο προς τελική χρήση/δημοσίευση από τους Δικαιούχους της Πράξης.

Κυρίως, και αναπόσπαστο, μέρος του παρόντος συνιστούν οι παρακάτω **συνοδευτικοί ψηφιακοί φάκελοι:**

1. «Παράρτημα 1: Τουριστικός Κατάλογος-Οδηγός στα Ελληνικά»
2. «Παράρτημα 2: Τουριστικός Κατάλογος-Οδηγός στα Αγγλικά»

1 Εισαγωγή

Στόχος είναι, μέσω του τουριστικού οδηγού, και σε συνδυασμό με την τουριστική πύλη, οι ενδιαφερόμενοι να εξυπηρετούνται τόσο στον προγραμματισμό διακοπών, μικρών αποδράσεων, επισκέψεων σε τοπικά αξιοθέατα, και σχολικών εκδρομών, όσο και στη διοργάνωση συνεδρίων, αλλά και σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης, τουρισμού υγείας και ευεξίας ή οποιουδήποτε άλλου είδους ταξιδιού.

Ο Οδηγός θα αναπαραχθεί ως έντυπο, τόσο σε συμβατική μορφή όσο και σε γραφή Μπράιγ, καθώς και σε διάφορες εναλλακτικές προσβάσιμες μορφές, όπως π.χ., στη νοηματική γλώσσα, σε ακουστική μορφή, κ.λπ.), που θα διανέμονται δωρεάν, μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων, από τους Δικαιούχους της Πράξης.

Ο εν λόγω οδηγός των περιοχών της Κύπρου και της Κρήτης θα πρέπει να δημιουργηθεί κατ' αρχάς ως έντυπο, όπου θα συνοψίζονται με ελκυστικό τρόπο πληροφορίες τουριστικού ενδιαφέροντος και πληροφορίες προσβασιμότητας σε σχέση με τουριστικές υποδομές και περιοχές φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς από την διασυνοριακή περιοχή. Οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν πρέπει να είναι έγκυρες και να προβληθούν στο έντυπο με τρόπο εύχρηστο και συνοπτικό χωρίς να παραλείπονται σημαντικά στοιχεία. Πιο συγκεκριμένα, ο Οδηγός συγκεντρώνει χρήσιμες πληροφορίες για επισκέπτες με αναπηρία/μειωμένη κινητικότητα και άτομα γ' ηλικίας με θεματολογία που περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με:

- Αξιοθέατα, σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος και μνημεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Λοιπά, όπως μετακινήσεις, προτάσεις για εκδρομές και περιπάτους, πληροφορίες για προσβάσιμες εξυπηρετήσεις (π.χ., WC για ΑμεΑ), τοπικές υπηρεσίες (σημεία τουριστικής πληροφόρησης, υπηρεσίες των Δήμων, τουριστική αστυνομία, κέντρα υγείας, κ.λπ.), διαμονή, εστίαση και ψυχαγωγία.

Επίσης στο Οδηγό θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες σε σχέση με την Πράξη (Στόχοι, Πλαίσιο υλοποίησης, Δράσεις, Αποτελέσματα), με τους δικαιούχους της Πράξης και με την παραγωγή του Οδηγού.

Στον Οδηγό θα γίνεται εκτενώς χρήση κωδικών QR (Quick Response Codes), για τη σύνδεση του περιεχομένου του έντυπου οδηγού με πρόσθετες πληροφορίες, φωτογραφίες, κλπ. που θα υπάρχουν διαθέσιμες επιγραμμικά στην τουριστική διαδικτυακή Πύλη της Πράξης. Οι αναγνώστες θα μπορούν, εφόσον έχουν εγκατεστημένη στο κινητό ή στο tablet τους κατάλληλη εφαρμογή η οποία «διαβάζει» κωδικούς QR, να χρησιμοποιήσουν την κάμερα της συσκευής τους για να σκανάρουν σε δευτερόλεπτα την εικόνα του κωδικού ενός σημείου

ενδιαφέροντος (π.χ. ενός μουσείου) και να μεταφερθούν αυτόματα μέσα από τον πλοηγό του κινητού στη αντίστοιχη σελίδα της τουριστικής διαδικτυακής Πύλης του έργου που θα περιέχει αναλυτικές πληροφορίες για το εν λόγω σημείο (φωτογραφίες, αναλυτική αναφορά προσβασιμότητας, χάρτες, σχόλια και βαθμολογίες άλλων επισκεπτών, κλπ.).

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Ανάδοχος καλείται να:

(i) Σχεδιάσει την έντυπη έκδοση του οδηγού. Η εργασία αυτή περιλαμβάνει τη σαφή οριοθέτηση του αντικειμένου του Οδηγού και τον σαφή προσδιορισμό των στόχων του, της δομής του και τα είδη πληροφορίας που θα περιλαμβάνει. Επίσης περιλαμβάνει τη συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών και στοιχείων για τη σύνταξη των περιεχομένων του Οδηγού και συγγραφή των περιεχομένων του, την επιλογή των φωτογραφιών κ.λπ. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην επιμέλεια της Έκδοσης και γενικότερα στο συντονισμό όλων των ενεργειών που απαιτεί μία τέτοια έκδοση, καθώς θα καθορίσουν τη μορφή του τελικού προϊόντος και θα εξασφαλίσουν την παραγωγή ενός καλαίσθητου και λειτουργικού εντύπου. Ο Ανάδοχος θα πρέπει να αναλάβει συνολικά τη σχεδίαση του εντύπου αποδίδοντας την κατάλληλη έμφαση στις επιμέρους διεργασίες, όπως:

- δημιουργία του αρχικού θέματος έκδοσης (αγγλ. concept) και δημιουργία προτύπου για αναπαραγωγή (γραμμένο, σχεδιασμένο, χαραγμένο ή φωνογραφημένο)
- δημιουργία/εικαστική πρόταση εξώφυλλου
- δημιουργία του αρχικού θέματος και καθορισμό της αισθητικής διάταξης των ενότητων του εγγράφου (αγγλ. layout) και εικαστική πρόταση για το εξώφυλλο και το εσωτερικό
- σελιδοποίηση (καθορισμός της διάταξης των σελίδων που πρόκειται να δημιουργηθούν, στο φύλλο του χαρτιού πιθανής μελλοντικής εκτύπωσης)
- στοιχειοθεσία (μορφοποίηση κειμένων, επεξεργασία εικόνων, πινάκων, διαγραμμάτων, ειδικών συμβόλων, κ.λπ.)

(ii) Επιμεληθεί των κειμένων και της μετάφρασης σε 2 γλώσσες. Ο Οδηγός πρέπει να εκδοθεί σε 2 γλώσσες: ελληνικά, αγγλικά.

(iii) Αναπαράγει τον οδηγό σε εναλλακτικές προσβάσιμες ψηφιακές μορφές και σε μορφή βίντεο με ακουστική περιγραφή, διερμηνεία στην ελληνική

Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Τ.Π.Α.)
και από Εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου

νοηματική και υποτιτλισμό (ελληνικά, αγγλικά). Η παραγωγή και αναπαραγωγή του Οδηγού σε μορφή βίντεο με ακουστική περιγραφή, νοηματική και υποτιτλισμό θα πρέπει να γίνει σύμφωνα με τις εξής προδιαγραφές: Λήψη με δυο κάμερες σε green box και επαγγελματικό φωτισμό, Στερεοφωνική ηχοληψία, Συμμετοχή επαγγελματιών (Ηχολήπτης, Οπερατέρ, κτλ.), Έμπειροι διερμηνείς της ελληνικής νοηματικής γλώσσας, Υπότιτλοι με επιλογή γλώσσας (Αγγλικά - Ελληνικά - χωρίς), Συγχρονισμός - Παραμετροποίηση νοηματικής με υπότιτλους.

2 Σχετικά με τον ζητούμενο οδηγό

Δημιουργώντας έναν πλήρη οδηγό προσβασιμότητας για τη διασυνοριακή περιοχή, επιδιώκεται η άμεση διευκόλυνση των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους να σχεδιάσουν την ιδανική για αυτούς επίσκεψη ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους. Ειδικά για τους κατοίκους της περιοχής, με τον τρόπο αυτό δημιουργούνται κίνητρα για τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους να βγουν από το σπίτι, συμβάλλοντας καθοριστικά στην κοινωνικοποίηση τους και την κοινωνική ενσωμάτωση.

Ο Οδηγός θα παραχθεί σε 2 γλώσσες και σε λίγες σελίδες θα παρουσιάζει περιληπτικά τα σημεία ενδιαφέροντος, προορισμούς και υπηρεσίες/εξυπηρετήσεις που μπορεί να βρει κανείς στην περιοχή με στοιχεία και δεδομένα που αφορούν σε χαρακτηριστικά προσβασιμότητας για καθένα από αυτά.

2.1 Στόχος του οδηγού

Στόχος είναι ο Οδηγός αυτός να εξυπηρετήσει τόσο τους πολίτες όσο και τους πιθανούς επισκέπτες της περιοχής πριν και κατά την επίσκεψή τους, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να εξυπηρετούνται τόσο στον προγραμματισμό διακοπών, μικρών αποδράσεων, επισκέψεων σε τοπικά αξιοθέατα, και σχολικών εκδρομών, όσο και στη διοργάνωση συνεδρίων, αλλά και σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης, τουρισμού υγείας και ευεξίας ή οποιουδήποτε άλλου είδους ταξιδιού.

Επιπλέον, στόχος του Οδηγού είναι αποτελέσει σημαντικό στοιχείο που θα προσελκύσει το ενδιαφέρον νέων επισκεπτών και να τους ενθαρρύνει να κάνουν χρήση της εφαρμογής για ταξιδιώτες, όπου θα έχουν πρόσβαση στο σύνολο των καταγεγραμμένων πληροφοριών (με διαδραστικούς χάρτες, φωτογραφικό υλικό, αναλυτικές εκθέσεις αυτοψιών, κ.λπ.). Στον οδηγό θα καταγραφούν όλοι οι τουριστικοί πόροι και τα προσβάσιμα αξιοθέατα της περιοχής, η ιστορία, οι παραδόσεις, τα προϊόντα τοπικής προέλευσης, οι εκδηλώσεις που θα αποτελέσουν πόλο έλξης επισκεπτών, οι εγκαταστάσεις τουριστικής υποδομής και οι δράσεις τουρισμού για όλους.

Η ψηφιοποίηση του τουριστικού οδηγού είναι απαραίτητη σύμφωνα με τις σύγχρονες τεχνικές τουριστικού μάρκετινγκ αλλά και την πρόοδο της τεχνολογίας, που επιφέρει αλλαγές στις καταναλωτικές συνήθειες και ανάγκες,

επιηρεάζοντας σημαντικά και τον τουριστικό κλάδο. Αυτό καθιστά εύκολη και ευέλικτη την ανάγνωση του από τον χρήστη, ανεξαρτήτως του μέσου που διαθέτει.

Ο τελικός τουριστικός οδηγός που θα δημιουργηθεί θα είναι διαθέσιμος και ως έντυπο και σε ηλεκτρονική μορφή ώστε να μπορεί να διαβάζεται ηλεκτρονικά από smartphones, tablets, laptops κλπ. Επίσης θα διατίθεται ως μεταβιβάσιμο αρχείο μέσα στην επίσημη ιστοσελίδα της Πράξης, των εταιρών, κ.λπ. Γενικά, στόχος μας είναι ο σχεδιασμός του οδηγού να είναι τέτοιος ώστε να είναι εύχρηστος και πρακτικός τόσο ως ηλεκτρονικό έντυπο (δηλαδή κατά τη χρήση του μέσω π.χ. ενός tablet), όσο και ως βιβλίο εκτυπωμένο.

Έτσι ο Οδηγός που θα παραχθεί σε ηλεκτρονική μορφή θα είναι και έτοιμος/ κατάλληλος για εκτύπωση, καθώς και έτοιμος προς επαγγελματική εκτύπωση και έκδοση σε έντυπη μορφή. Τέλος, επισημαίνεται ότι ο τελικός οδηγός θα διατεθεί σε προσβάσιμη ηλεκτρονική μορφή (π.χ., σε μορφή προσβάσιμου PDF, σύμφωνα με τις οδηγίες της W3C και της Adobe), καθώς και σε διάφορες εναλλακτικές προσβάσιμες μορφές.

Γενικά, ο Οδηγός, σε όλες του τις διαθέσιμες μορφές, θα διατίθεται δωρεάν, σε επιλεγμένα σημεία (ως βιβλίο) και μέσω διάφορων διαδικτυακών χώρων, συμπεριλαμβανομένων των ιστότοπων των εταιρών της Πράξης.

2.2 Ζητούμενη θεματολογία

Η θεματολογία του Οδηγού θα περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με:

- Αξιοθέατα, μνημεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (με έμφαση στα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, στις παραλίες με γαλάζιες σημαίες, στους αρχαιολογικούς ιστορικούς χώρους, στους θρησκευτικούς χώρους κ.λπ.)
- Πολιτιστικές δραστηριότητες-Θέατρα – Κινηματογράφους
- Αθλητικές δραστηριότητες και χόμπι
- Αστικό ιστό και εξοπλισμό των πόλων έλξης
- Μετακινήσεις (ταξίδι - εκδρομές - καθημερινές μετακινήσεις)

- Προσβάσιμες εξυπηρετήσεις, όπως προσβάσιμα WC και θέσεις στάθμευσης ΑμεΑ
- Λοιπά:
  - Διαμονή
  - Εστίαση και διασκέδαση
  - Αγορά και εμπορικά καταστήματα
  - Τοπικές υπηρεσίες (των Δήμων, τουριστική αστυνομία κ.λπ.)
  - Ιατρικές υπηρεσίες (νοσοκομεία, κέντρα υγείας, κ.λπ.)

2.3 Σύνδεση των περιεχομένων του ηλεκτρονικού εντύπου με συμπληρωματικό περιεχόμενο που θα διατίθεται επιγραμμικά (online) στην Πύλη IN-HERITAGE

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του έργου και δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν μέσα σε ένα έντυπο 50 σελίδων να συμπεριληφθεί όλος αυτός ο τεράστιος όγκος πληροφορίας που συλλέχθηκε με βιβλιογραφική έρευνα και με αυτοψίες σε όλη τη διασυνοριακή περιοχή, στόχος είναι στο έντυπο να οργανωθούν και παρουσιαστούν οι βασικότερες πληροφορίες, συνοπτικά και περιληπτικά. Η δε αναλυτικότερη παρουσίαση, με φωτογραφίες, χάρτες, περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προσβασιμότητα και τις ποιότητα των υπηρεσιών στο σύνολο της περιοχής, οι οποίες δε θα συμπεριληφθούν σε αυτήν τη σύντομη έκδοση, προβλέπεται να είναι διαθέσιμη online, π.χ., μέσω της διαδραστικής τουριστικής πύλης της Πράξης.

Στον Οδηγό, θα να γίνεται εκτενώς χρήση κωδικών QR (Quick Response Codes). Οι κωδικοί QR είναι μια μορφή barcode και αποτελούν έναν εύκολο τρόπο σύνδεσης του περιεχομένου του έντυπου οδηγού με πρόσθετες πληροφορίες, φωτογραφίες, κλπ. που θα υπάρχουν διαθέσιμες online στην πύλη ενημέρωσης και πληροφόρησης επισκεπτών και πολιτών της περιοχής. Οι αναγνώστες θα μπορούν, εφόσον έχουν εγκατεστημένη στο κινητό ή στο tablet τους κατάλληλη εφαρμογή η οποία «διαβάζει» κωδικούς QR, να χρησιμοποιήσουν την κάμερα της συσκευής τους για να σκανάρουν σε δευτερόλεπτα την εικόνα του κωδικού ενός σημείου ενδιαφέροντος (π.χ., ενός μουσείου) και να μεταφερθούν αυτόματα μέσα από τον πλοηγό του κινητού στη αντίστοιχη ιστοσελίδα που θα περιέχει

Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Τ.Π.Α.)
και από Εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου

αναλυτικές πληροφορίες για το εν λόγω σημείο (φωτογραφίες, αναλυτική αναφορά προσβασιμότητας, χάρτες, σχόλια και βαθμολογίες άλλων επισκεπτών, κλπ.).

3 Κατανοώντας το αντικείμενο του Οδηγού

3.1 Κατανοώντας την προσβασιμότητα

Με τον όρο «**προσβασιμότητα**» (accessibility) νοείται το χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος, που επιτρέπει σε όλα τα άτομα και ιδιαίτερα στα άτομα με αναπηρία να έχουν πρόσβαση σε αυτό, δηλαδή να μπορούν αυτόνομα, με ασφάλεια και με άνεση να προσεγγίσουν και να χρησιμοποιήσουν τις υποδομές, αλλά και τις υπηρεσίες (συμβατικές και ηλεκτρονικές) και τα αγαθά που διατίθενται στο συγκεκριμένο περιβάλλον ασκώντας τα δικαιώματά τους.

Είναι σημαντικό να γίνεται σαφές ότι ο όρος «προσβασιμότητα» αναφέρεται όχι μόνο σε υποδομές αλλά και σε υπηρεσίες και σε αγαθά. Παράλληλα δε, εκτός από τη φυσική πρόσβαση, αναφέρεται και στη λειτουργικότητα, αλλά και στην δυνατότητα για επικοινωνία και πληροφόρηση, καθορίζει λοιπόν στην ουσία το βαθμό αυτονομίας και ασφάλειας του ατόμου σε σχέση με το περιβάλλον (φυσικό, δομημένο ή/και ηλεκτρονικό) αλλά και το βαθμό επιλογών του και τελικά το επίπεδο συμμετοχής του στα κοινωνικο-οικονομικά δρώμενα. Έτσι, κατ' επέκταση αναφερόμαστε σε προσβάσιμα περιβάλλοντα, όταν αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά το δυνατόν αυτόνομα, να εξυπηρετήσουν ισότιμα και με ασφάλεια το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ανθρώπων και ιδιαίτερα τα άτομα με αναπηρία, προσφέροντας σε όλους τον ίδιο αριθμό επιλογών και το ίδιο επίπεδο συμμετοχής, χωρίς φυσικά να αποκλείεται η πρόβλεψη και χρήση προς τούτο και τεχνικών βοηθημάτων. Κατά συνέπεια, αντίστοιχα, αναφερόμαστε σε προσβάσιμες στο άτομο υποδομές, υπηρεσίες, και αγαθά αλλά και προσβάσιμες πολιτικές και διαδικασίες.

Η σημασία της προσβασιμότητας για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και όλων των ομάδων του πληθυσμού με ανάγκες παρόμοιες με αυτά (π.χ. ηλικιωμένοι κ.λπ.) αναδεικνύεται όταν γίνει κατανοητή η σχέση της αναπηρίας με το περιβάλλον (φυσικό, δομημένο, ψυχικό κ.λπ.).

3.2 Κατανοώντας τις απαιτήσεις προσβασιμότητας ανά ομάδα αναπηρίας

Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν –όπως είναι γνωστό- ανομοιογενή ομάδα. Υπάρχουν διάφορες αναπηρίες: εμφανείς ή αφανείς, βαρύτερες ή ελαφρότερες, μόνιμες ή προσωρινές, μία ή συνδυασμός περισσοτέρων (κίνησης, όρασης,

ακοής, ομιλίας, αντίληψης, ψυχικές / γνωστικές κ.λπ.), που συνεπάγονται διαφορετικές ανάγκες και διαφορετικές δυνατότητες των ατόμων που τις βιώνουν, οι οποίες μάλιστα επηρεάζονται ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, την εθνικότητα ή πολιτιστική κληρονομιά κ.λπ. των ατόμων. Επίσης, ενώ η αναπηρία σχετίζεται εξ ορισμού με «μειονέκτημα», δεν είναι όλα τα άτομα με αναπηρία σε εξίσου μειονεκτική θέση. Οι γυναίκες με αναπηρία π.χ. βιώνουν τα συνδυασμένα μειονεκτήματα που συνδέονται με το φύλο αλλά και με την αναπηρία. Άτομα που βιώνουν προβλήματα ψυχικής υγείας φαίνεται να είναι συχνά σε πιο μειονεκτική θέση από εκείνη των ατόμων με κινητικές ή αισθητηριακές αναπηρίες. Αντίστροφα, ο πλούτος και η κοινωνική κατάσταση των ατόμων βοηθούν να ξεπεραστούν εμπόδια συμμετοχής που πηγάζουν από την αναπηρία.

Το περιβάλλον ενός ατόμου έχει τεράστια επίδραση στην εμπειρία και την έκταση της αναπηρίας. Μη προσβάσιμα περιβάλλοντα δημιουργούν την αναπηρία, θέτοντας εμπόδια στη συμμετοχή και την ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Έτσι, π.χ.,

- ένα κωφό άτομο χωρίς διερμηνέα της νοηματικής γλώσσας,
- ένας χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου σε ένα πολυώροφο κτίριο χωρίς προσβάσιμο ανελκυστήρα,
- ένα τυφλό άτομο που χρησιμοποιεί υπολογιστή χωρίς λογισμικό ανάγνωσης οθόνης κ.λπ.

βιώνουν την αδυναμία συμμετοχής και μπορεί να οδηγηθούν σε αποκλεισμό ή/και απομόνωση.

Ένα περιβάλλον, λοιπόν, για να είναι προσβάσιμο πρέπει να λαμβάνει υπόψη το μεγαλύτερο δυνατό φάσμα αναγκών όλων των κατηγοριών ατόμων με αναπηρία και να διασφαλίζει την κατά το δυνατόν αυτόνομη διακίνηση και διαβίωση καθενός.

Για διευκόλυνση του καθορισμού των βασικών απαιτήσεων προσβασιμότητας θεωρείται ο παρακάτω επιμερισμός σε βασικές υποομάδες, με σχετικά παρόμοια χαρακτηριστικά και αντίστοιχα παρόμοιες απαιτήσεις προσβασιμότητας.

Έτσι:

Τα **άτομα με κινητικές αναπηρίες** (ΕΣΑμεΑ, Απρίλιος 2008) αντιμετωπίζουν δυσκολίες οφειλόμενες σε φυσικά, αρχιτεκτονικά και τεχνολογικά κυρίως εμπόδια

π.χ. σκαλοπάτια, έλλειψη χώρου για κίνηση και ελιγμούς (στενές πόρτες, χώροι υγιεινής μικρών διαστάσεων όπου δεν χωρά αναπηρικό αμαξίδιο, μικροί ανελκυστήρες κ.λπ.), ολισθηρότητα (γυαλισμένα μαρμάρια δάπεδα, βρεμένα δάπεδα κ.λπ.), εμπόδια στα πεζοδρόμια (πινακίδες, υπαίθριοι εξοπλισμοί εμπόρων, τραπεζάκια καφενείων, σταθμευμένα οχήματα κ.λπ.), ακατάλληλα έπιπλα, μηχανισμοί που απαιτούν δύναμη στη χρήση, κ.λπ. Ως εκ τούτου έχουν ανάγκη από:

- Ισόπεδες επιφάνειες ή επιφάνειες με μικρές κλίσεις, αντισλισθηρές και συνεχείς, χωρίς αρμούς και σκαλοπάτια
- Ικανό ελεύθερο χώρο για διέλευση, προσπέραση και ελιγμούς αλλά και μεταφορά από/προς το αμαξίδιο
- Ελεύθερο χώρο δίπλα σε θέσεις συνοδών
- Χώρους ανάπαυσης σε τακτικές αποστάσεις
- Πλατύσκαλα οριζόντια και άνετα σε ράμπες, κλίμακες, θύρες, ανελκυστήρες
- Κλίμακες με χειρολαβές και στις δύο πλευρές, σήμανση στις ακμές και άνετα πατήματα
- Σήμανση στο ύψος των ματιών
- Θύρες εύκολες στο χειρισμό με χειρολαβές σε κατάλληλα ύψη
- Προσβάσιμους χώρους υγιεινής
- Μηχανισμούς σε κατάλληλα ύψη και εύκολο χειρισμό
- Ικανούς χρόνους μεταξύ συνεχόμενων φάσεων λειτουργίας μηχανισμών

Τα **άτομα με προβλήματα όρασης** (ΕΣΑμεΑ, Απρίλιος 2008) βασίζονται κυρίως στην αντίληψη απτικών και ηχητικών ερεθισμάτων, αντιμετωπίζουν δε δυσκολίες κυρίως με την ενημέρωση/ επικοινωνία και τη χρήση συσκευών, εξοπλισμών και βοηθημάτων. Δυσκολεύονται π.χ. όταν χρησιμοποιούνται μόνο συμβατικές έντυπες μορφές επικοινωνίας ή οπτική σήμανση (τιμοκατάλογοι, πίνακες δρομολογίων, σήμανση ασφαλείας κ.λπ.), όταν δεν προβλέπονται έντυπα με μεγάλους χαρακτήρες και έντονες χρωματικές αντιθέσεις φόντου-χαρακτήρων ή έντυπα σε γραφή Braille ή αναγνώστες οθόνης, καθώς και με τον προσανατολισμό τους στο χώρο, όταν π.χ. δεν προβλέπεται ειδική ανάγλυφη καθοδηγητική σήμανση ή εξειδικευμένο προσωπικό για να τους βοηθήσει. Ως εκ τούτου έχουν ανάγκη από:

- Διαδρόμους με ικανό πλάτος διασταύρωσης με άλλους χρήστες και ομαλή τελική επιφάνεια
- Διακριτά όρια διαδρόμων
- Διακριτή επισήμανση σκαλοπατιών
- Επισήμανση εμποδίων μέχρι το ύψος της κεφαλής
- Απτική σήμανση ή σήμανση σε γραφή Braille
- Ηχητική σήμανση και ενημέρωση
- Ισχυρές χρωματικές αντιθέσεις
- Καλά φωτιζόμενους χώρους
- Απλότητα και σαφήνεια των μορφών και στοιχείων του περιβάλλοντος
- Υποστηρικτικές υπηρεσίες (οδηγούς, αναγνώστες, σκύλους οδηγούς κ.λπ.)

Τα **άτομα με προβλήματα ακοής** (ΕΣΑμεΑ, Απρίλιος 2008) βασίζονται κυρίως στην αντίληψη οπτικών ερεθισμάτων, αντιμετωπίζουν δε αντίστοιχα δυσκολίες με την ενημέρωση όταν π.χ. αυτή προβλέπεται μόνο με ηχητικά συστήματα χωρίς να προβλέπονται και συστήματα οπτικής ενημέρωσης ταυτόχρονα, με την επικοινωνία όταν π.χ. δεν προβλέπεται διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα ή συστήματα ενίσχυσης ήχου, καθώς και με τη χρήση συσκευών, εξοπλισμών και βοηθημάτων αν αυτά δεν είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους (π.χ. να διαθέτουν οπτική ειδοποίηση ή δόνηση κ.λπ.) και ενδεχομένως με την κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου. Ως εκ τούτου έχουν ανάγκη από:

- Καλή ακουστική χώρων
- Καλά φωτιζόμενους χώρους
- Οπτική σήμανση/ενημέρωση
- Διερμηνεία στη νοηματική και εναλλακτικές μεθόδους επικοινωνίας π.χ. SMS, γραπτό σημείωμα κ.λπ.
- Βοηθήματα ενίσχυσης ήχου
- Απλότητα και σαφήνεια των μορφών και στοιχείων του περιβάλλοντος

Τα **άτομα με προβλήματα αντίληψης** (ΕΣΑμεΑ, Απρίλιος 2008) αντιμετωπίζουν δυσκολίες, που οφείλονται κυρίως σε φυσικά, αρχιτεκτονικά και τεχνολογικά εμπόδια π.χ. σε περιπτώσεις ασαφούς και περίπλοκης σήμανσης, σε περιπτώσεις χώρων με πολύπλοκη διαρρύθμιση, σε περιπτώσεις εξοπλισμών με πολύπλοκες οδηγίες χρήσης. Ως εκ τούτου έχουν ανάγκη από:

- Απλή διαρρύθμιση χώρων

- Απλοποιημένη σήμανση
- Απλοποιημένες οδηγίες χρήσης

Τα **άτομα με ψυχικές ή νοητικές αναπηρίες** (ΕΣΑμεΑ, Απρίλιος 2008) συχνά απαιτούν εξειδικευμένους τρόπους εξυπηρέτησης. Έτσι π.χ. άτομα με κλειστοφοβία είναι πιθανό να μην μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις αστικές συγκοινωνίες.

Τα **άτομα με προβλήματα ομιλίας** (ΕΣΑμεΑ, Απρίλιος 2008) έχουν ανάγκη ειδικών μορφών επικοινωνίας π.χ. διερμηνείας στη νοηματική, εκπαιδευμένου προσωπικού κ.λπ.

Τα **άτομα με αλλεργίες** (ΕΣΑμεΑ, Απρίλιος 2008) συναντούν επίσης δυσκολίες που οφείλονται σε αρχιτεκτονικά εμπόδια, π.χ. σε χώρους που δε διαθέτουν καλό εξαερισμό, χώρους με πολλά άτομα ή λόγω συγκεκριμένων πολιτικών/ διαδικασιών π.χ. σε χώρους όπου επιτρέπεται η παρουσία ζώων.

Τα **άτομα με άλλες αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις** (ΕΣΑμεΑ, Απρίλιος 2008) είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα σε λοιμώξεις και μικρόβια, γεγονός που προϋποθέτει αυστηρή καθαριότητα σε χώρους δημόσιας χρήσης και επομένως αντίστοιχες διαδικασίες/ πολιτικές.

Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο για τη σωστή εξυπηρέτηση και συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία όλων των κατηγοριών παίζει η σωστή εκπαίδευση/ ενημέρωση του προσωπικού συναλλαγής όλων των επιχειρήσεων, αλλά και της κοινής γνώμης γενικότερα σε θέματα σχετιζόμενα με τις ανάγκες και τους τρόπους επικοινωνίας με άτομα με αναπηρία και την προσβασιμότητα.

Ο ζητούμενος λοιπόν οδηγός για τη διασυννοριακή περιοχή (έντυπο, ηλεκτρονική έκδοσης συν τις online συμπληρωματικές πληροφορίες/πύλη) θα πρέπει να ενημερώνει για κάθε σημείο για την ύπαρξη τέτοιων εμποδίων ή/και διευκολύνσεων/ προσαρμογών σύμφωνα με τα ευρήματα των αυτοψιών.

4 Ο Οδηγός ως εργαλείο τουριστικής προβολής και ενημέρωσης (για όλους)

4.1 Τουριστικός προορισμός και εμπειρία επίσκεψης

Ένας *τουριστικός προορισμός* είναι το αποτέλεσμα ενός ολοκληρωμένου συστήματος από αξιοθέατα και υπηρεσίες, το οποίο οδηγεί έναν ταξιδιώτη να θέλει να κάνει τα απαραίτητα βήματα για να ταξιδέψει και να ξοδέψει χρόνο εκεί. Για να γίνει ένας τόπος πετυχημένος τουριστικός προορισμός, είναι απαραίτητο να υπάρχουν οι πόροι στην περιοχή (φυσικοί πόροι, αρχιτεκτονική και ιστορική κληρονομιά, κλπ.) ώστε να μετατραπούν σε πραγματικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω ειδικών στρατηγικών μάρκετινγκ, με στόχο την αντιμετώπιση των ολοένα και πιο εξελιγμένων αναγκών των δυνητικών πελατών και των τουριστών.

Ένα τέτοιο ολοκληρωμένο σύστημα από αξιοθέατα και πόρους που συμβάλλει στη δημιουργία μιας τοποθεσίας ως τουριστικό προορισμό, μπορεί να αναπαρασταθεί μέσω της αλυσίδας τουριστικών υπηρεσιών (tourism service chain), που αναδεικνύει όχι μόνο ποια είναι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που φτιάχνουν την αλυσίδα, αλλά επίσης και τις συμπληρωματικές σχέσεις μεταξύ τους. Στην πραγματικότητα, δεν είναι αρκετό να υπάρχουν τοπία, κρυστάλλινα νερά, θεαματικές ακτές που κόβουν την ανάσα.

Για να έρθουν οι τουρίστες είναι απαραίτητο να υπάρχει η πλήρη αλυσίδα των υπηρεσιών: διαμονή και εστιατόριο, αναψυχή, αθλητισμός και πολιτισμός, ικανά να ικανοποιήσουν τις πιο ποικίλες ανάγκες των επισκεπτών.

Η αλυσίδα αυτή διαμορφώνει τη συνολική εμπειρία της επίσκεψης και αποτελείται από τα ακόλουθα στοιχεία (αξιοθέατα και υπηρεσίες) σύμφωνα με την αλληλουχία τους:

- σχεδιασμός και οργάνωση του ταξιδιού,
- μεταφορά (εξερχόμενη διαδρομή/outbound journey),
- επί τόπου προσανατολισμός (on-site orientation),
- διαμονή,
- υπηρεσίες εστίασης,
- επιτόπιες δραστηριότητες (αθλητικές, πολιτιστικές, κ.ά.),

- μεταφοράς (εισερχόμενο ταξίδι),
- εκ νέου επίσκεψη στον προορισμό.

Συνεπώς, το σύνολο των αξιοθέατων και των υπηρεσιών που δημιουργούν έναν προορισμό, είναι κάτι σαφώς περισσότερο από ότι συνήθως σκεφτόμαστε.

Οι τουριστικές υπηρεσίες κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους ως εξής:

- Αύλη: η τουριστική υπηρεσία, σε αντίθεση με τα βιομηχανικά προϊόντα, δεν είναι κάτι απτό. Μπορεί να περιγραφεί, να απεικονιστεί στο μυαλό, αλλά δεν μπορεί να αγγιχτεί.
- Δεν αποθηκεύεται: δεδομένου ότι δεν είναι απτή, δεν μπορεί να παραχθεί πρώτα και στη συνέχεια να αποθηκευτεί στην αποθήκη.
- Ιδιαίτερα εποχιακή: αυτό είναι χαρακτηριστικό του τουριστικού τομέα. Η ροή των τουριστών με παραλιακούς προορισμούς, για παράδειγμα, λαμβάνει χώρα κυρίως κατά τη διάρκεια των μηνών Ιουλίου και Αυγούστου.
- Εύκολα αντικαθιστάμενη: η υπηρεσία υπόκειται σε υψηλό ανταγωνισμό από άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες.
- Αλλοιώσιμη: στην πραγματικότητα, εξαιρετικά ευπαθή, αφού ότι δεν πωλείται ως το τέλος της ημέρας είναι αυτόματα απώλεια κέρδους που δεν μπορεί να μεταπωληθεί την επόμενη ημέρα.
- Έντασης ανθρώπινου κεφαλαίου: ο τομέας των υπηρεσιών και ειδικότερα οι τουριστικές υπηρεσίες εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τους ανθρώπους για την παροχή των διαφόρων υπηρεσιών. Ο ανθρώπινος παράγοντας είναι ο κρίσιμος παράγοντας επιτυχίας για πολλές επιχειρήσεις στο σημερινό ανταγωνιστικό περιβάλλον.
- Ολοκληρωμένο σύστημα: ο ορισμός του τουριστικού προορισμού συνεπάγεται μια στενή και άρρηκτη σύνδεση μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων. Δεν είναι αρκετό να παρέχεται ένα κρεβάτι και ένα ζεστό γεύμα, αλλά ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών που θα πρέπει να είναι

σωστά τοποθετημένα και συνδυασμένα σαν ένα οργανικό σύστημα για να προσελκύσουν έναν τουρίστα και να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του¹.

4.2 Η προσβασιμότητα και ο τουρισμός στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΟΗΕ, 2007) στο άρθρο 9 οριοθετεί τις υποχρεώσεις των κρατών για την προσβασιμότητα. Η Σύμβαση τονίζει ακόμη περισσότερο τη σημασία της προσβασιμότητας κατατάσσοντάς τη μεταξύ των οκτώ γενικών αρχών που διαπνέουν το σύνολο της Σύμβασης.

«Άρθρο 9 - Προσβασιμότητα

1. Προκειμένου να επιτρέψουν στα άτομα με αναπηρίες να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες την πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, τα μέσα μεταφοράς, την πληροφορία και τις επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των τεχνολογιών και συστημάτων πληροφορίας και επικοινωνιών και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα αυτά, που θα συμπεριλαμβάνουν τον προσδιορισμό και την εξάλειψη των εμποδίων και κωλυμάτων προσβασιμότητας, θα ισχύουν, μεταξύ άλλων, για: α. τα κτίρια, τους δρόμους, τις μεταφορές και λοιπές εσωτερικές και υπαίθριες εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων και των σχολείων, των κατοικιών, των ιατρικών εγκαταστάσεων και των εργασιακών χώρων, β. τις πληροφορίες, τις επικοινωνίες και λοιπές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης. 2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν επίσης κατάλληλα μέτρα προκειμένου: α. να αναπτύξουν, διαδώσουν και παρακολουθούν την εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, β. να διασφαλίζουν ότι οι ιδιωτικοί φορείς, οι οποίοι προσφέρουν εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, λαμβάνουν υπόψη τους όλες τις μορφές της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες, γ. να παρέχουν κατάρτιση στους άμεσα ενδιαφερόμενους, σε σχέση με τα ζητήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν τα άτομα

¹ Lucilla Morelli, Marta Nocco, Alfredo Petrillo, Samanta Stolfi, *Accessible Destination*, Projecte EU.FOR.ME.

με αναπηρίες, δ. να παρέχουν, στα κτίρια και τις λοιπές εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό, σύστημα σήμανσης σε Μπράιγ και σε ευανάγνωστες και κατανοητές μορφές, ε. να παρέχουν μορφές «ζωντανής» βοήθειας και ενδιαμέσων, συμπεριλαμβανομένων των οδηγών, των αναγνώστων και των επαγγελματιών διερμηνέων της νοηματικής γλώσσας, προκειμένου να διευκολύνουν την προσβασιμότητα στα κτίρια και σε άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό, στ. να προάγουν άλλες κατάλληλες μορφές βοήθειας και υποστήριξης προς τα άτομα με αναπηρίες, προκειμένου να διασφαλίζουν την πρόσβασή τους στην πληροφορία, ζ. να προάγουν την πρόσβαση, για τα άτομα με αναπηρίες, στις νέες τεχνολογίες και τα συστήματα πληροφορίας και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου και του Διαδικτύου, η. να προάγουν το σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη διανομή προσιτών τεχνολογιών και συστημάτων ενημέρωσης και επικοινωνιών σε αρχικό στάδιο, έτσι ώστε αυτές οι τεχνολογίες και συστήματα να καταστούν προσιτές με ελάχιστο κόστος.».

**Η επίσημη μετάφραση της Διεθνούς Σύμβασης
έγινε από το Υπουργείο Εξωτερικών το 2007**

Επίσης, η Σύμβαση περιλαμβάνοντας - άμεσες ή/και έμμεσες - αναφορές στην προσβασιμότητα και σε άλλα Άρθρα της (π.χ., άρθρο 4, 14, 19, 21, 24, 25, 27, 29, 30 κ.λπ.) αναδεικνύει με σαφήνεια τον οριζόντιο χαρακτήρα της. Η Ελλάδα όσο έχει υπογράψει τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και το προαιρετικό Πρωτόκολλο που τη συνοδεύει, και έχει προχωρήσει στην επικύρωσή τους².

Ειδικά σε ότι αφορά τον τουρισμό, η Διεθνής Σύμβαση στο Άρθρο 30 «Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, την ψυχαγωγία, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό», παρ. 1 εδ. γ αναφέρει: «1. Τα Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ΑμεΑ να συμμετέχουν, σε ίση βάση με τους άλλους, στην πολιτιστική ζωή και να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα ΑμεΑ:... (γ) απολαμβάνουν την πρόσβαση σε τόπους πολιτιστικών παραστάσεων ή υπηρεσιών, όπως θέατρα, μουσεία, κινηματογράφοι, βιβλιοθήκες και τουριστικές υπηρεσίες, και, στο βαθμό που καθίσταται δυνατό, απολαμβάνουν την πρόσβαση στα μνημεία και στους χώρους/αξιοθέατα εθνικής πολιτιστικής σημασίας. Στο ίδιο άρθρο, παρ. 5 εδ. γ και ε «Προκειμένου να διευκολύνουν τα ΑμεΑ να συμμετέχουν επί ίσοις όροις σε ψυχαγωγικές, και αθλητικές

² <http://www.un.org/disabilities/countries.asp?navid=12&pid=166>

δραστηριότητες, τα Κράτη Μέρη θα λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για... (γ) να εξασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ έχουν πρόσβαση σε αθλητικές, ψυχαγωγικές και τουριστικές τοποθεσίες, (ε) να εξασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ έχουν πρόσβαση στην παροχή υπηρεσιών από εκείνους που σχετίζονται με τη διοργάνωση των ψυχαγωγικών, τουριστικών, και αθλητικών δραστηριοτήτων.»

4.3 Προσβάσιμος τουρισμός για όλους

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τον προσβάσιμο τουρισμό³ (ENAT), αναφέρει ότι δεν υπάρχει ένας ενιαίος, καθολικά αποδεκτός ορισμός για τον «προσβάσιμο τουρισμό». Ο ορισμός εξελίσσεται συνεχώς καθώς εφαρμόζεται όλο και περισσότερο σε διαφορετικά πλαίσια ανά τον κόσμο. Αναφέρει διάφορους ορισμούς όπως τον παρακάτω. «Προσβάσιμος Τουρισμός» (επίσης γνωστός ως «Access Tourism», «Καθολικός Τουρισμός-Universal tourism», «Συμμετοχικός Τουρισμός-Inclusive Tourism» και σε ορισμένες χώρες, όπως στην Ιαπωνία «Τουρισμός χωρίς εμπόδια-Barrier-free Tourism») είναι ο τουρισμός και τα ταξίδια που είναι προσβάσιμα σε όλους τους ανθρώπους, με αναπηρία ή χωρίς, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με κινητικές, αισθητηριακές ή διανοητικές αναπηρίες, προβλήματα όρασης, ακοής, ψυχικά προβλήματα, των ηλικιωμένων και των ατόμων με προσωρινές αναπηρίες (Takayama Declaration - Appendix, UNESCAP, 2009)».

Σύμφωνα με τον ENAT, ο προσβάσιμος τουρισμός περιλαμβάνει:

- Προορισμούς χωρίς περιορισμούς: υποδομές και εγκαταστάσεις
- Μεταφορές: μέσω αέρα, γης και θάλασσας, κατάλληλες για όλους τους χρήστες
- Υψηλή ποιότητα υπηρεσιών: που παραδίδεται από εκπαιδευμένο προσωπικό
- Δραστηριότητες, εκθέματα, αξιοθέατα: που να επιτρέπει τη συμμετοχή στον τουρισμό από όλους
- Μάρκετινγκ, συστήματα κρατήσεων, ιστοσελίδες και υπηρεσίες: πληροφόρηση προσβάσιμη σε όλους

---

³ European Network for Accessible Tourism - ENAT

Το Wikipedia (2013) αναφέρει ότι «Ο προσβάσιμος τουρισμός είναι η συνεχής προσπάθεια για να εξασφαλιστεί ότι οι τουριστικοί προορισμοί, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες είναι προσβάσιμα σε όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από φυσικούς περιορισμούς, αναπηρίες ή ηλικία. Περιλαμβάνει δημόσιες και ιδιωτικές τουριστικές περιοχές. Ο όρος έχει οριστεί από τον Darcy και Dickson (2009, p34), ως ακολούθως: Ο προσβάσιμος τουρισμός επιτρέπει στα άτομα με ζητήματα πρόσβασης, π.χ., κινητικής, οπτικής, ακουστικής ή/και γνωστικής φύσεως, να λειτουργούν ανεξάρτητα και με ισότητα και αξιοπρέπεια μέσω της διάθεσης καθολικά σχεδιασμένων προϊόντων τουρισμού, υπηρεσιών και περιβαλλόντων. Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει όλα τα άτομα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ταξιδεύουν με παιδιά σε καροτσάκια, άτομα με αναπηρίες και ηλικιωμένους.»

Τέλος, σε ότι αφορά τον προσβάσιμο τουρισμό αξίζει να αναφερθεί και η παρακάτω φράση που διατυπώνεται από τον Γενικό Γραμματέα Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (ΠΟΤ) στις συστάσεις⁴ για τον Προσβάσιμο Τουρισμό για Όλους. «*Η προσβασιμότητα είναι ένα κεντρικό στοιχείο κάθε υπεύθυνης και βιώσιμης τουριστικής πολιτικής. Είναι τόσο ανθρώπινη επιταγή δικαιωμάτων, αλλά και μια εξαιρετική ευκαιρία για τις επιχειρήσεις. Πάνω απ' όλα, θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι ο προσβάσιμος τουρισμός δεν ωφελεί μόνο τα άτομα με αναπηρία ή με ειδικές ανάγκες ωφελεί όλους μας*» (Taleb Rifai, Γενικός Γραμματέας ΠΟΤ).

4.4 Συστάσεις ΠΟΤ για τον προσβάσιμο τουρισμό

Με την επικύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UN CRPD, 2007), έχει αυξηθεί το ενδιαφέρον για τις υποχρεώσεις του τουριστικού κλάδου προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους να απολαμβάνουν την ψυχαγωγία, τον αθλητισμό και τον τουρισμό κάτω από τις ίδιες συνθήκες με τους άλλους ανθρώπους. Στο πλαίσιο αυτό, και λαμβάνοντας υπόψη τη Σύμβαση, η Γενική Συνέλευση του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού έχει

---

⁴ Update of the 2005 UNWTO General Assembly Recommendations on “Accessible Tourism for All”, taking into consideration the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities of 2007

ενημερώσει τις συστάσεις⁵ της για τον «Προσβάσιμο Τουρισμό για Όλους», αναφέροντας, μεταξύ άλλων, τα παρακάτω βασικά σημεία.

Όπως αναγνωρίζεται στη «Δήλωση για τη διευκόλυνση των τουριστικών ταξιδιών» του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, που ενέκρινε από το ψήφισμα της Γενικής του Συνέλευσης A/RES/578 (XVIII) του 2009iii, η διευκόλυνση τουριστικών ταξιδιών για τα άτομα με αναπηρία αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο κάθε πολιτικής για την ανάπτυξη του υπεύθυνου τουρισμού. Ως εκ τούτου, η ένταξη των θεμάτων αναπηρίας ως αναπόσπαστο μέρος των σχετικών στρατηγικών της αειφόρου ανάπτυξης θα διασφαλίσει ότι οι πολιτικές και οι πρακτικές για τον τουρισμό είναι χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία, οδηγώντας στον προσβάσιμο τουρισμό για όλους.

Η τουριστική βιομηχανία θα αναγνωρίσει ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν ίσα δικαιώματα στις τουριστικές υπηρεσίες και τις ευκαιρίες: ανεξάρτητα ταξίδια, προσβάσιμες εγκαταστάσεις, εκπαιδευμένο προσωπικό, αξιόπιστη πληροφόρηση και μάρκετινγκ χωρίς αποκλεισμούς. Καθώς η ζήτηση για προσβάσιμο τουρισμό για όλους αυξάνεται, αυτό θεωρείται πλέον ως ευκαιρία και όχι ως υποχρέωση. Αν η τουριστική βιομηχανία θέλει να διατηρήσει και να αναπτύξει την ποιότητα, τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα, θα πρέπει να υποστηρίξει και να αναπτύξει τον τουρισμό προσβάσιμο σε όλους, διότι ο προσβάσιμος σε όλους τουρισμός ωφελεί όλους. Καθώς όλο και περισσότερα άτομα έχουν την ευκαιρία να ταξιδέψουν, η τουριστική βιομηχανία έχει περισσότερους επισκέπτες, μεγαλύτερες εποχές και νέα εισοδήματα. Η κοινωνία στο σύνολό της επωφελείται από τις νέες ευκαιρίες απασχόλησης, τα μεγαλύτερα φορολογικά έσοδα και το προσβάσιμο περιβάλλον τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο προσβάσιμος τουρισμός για όλους δεν είναι μόνο για την παροχή πρόσβασης σε άτομα με αναπηρία, αλλά και για να αντιμετωπίζει τη δημιουργία καθολικά σχεδιασμένων περιβαλλόντων που μπορούν να υποστηρίξουν τους ανθρώπους που μπορεί να έχουν προσωρινές αναπηρίες, οικογένειες με μικρά παιδιά, την συνεχώς αυξανόμενη γήρανση του πληθυσμού

---

⁵ Update of the 2005 UNWTO General Assembly Recommendations on “Accessible Tourism for All”, taking into consideration the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities of 2007

καθώς και τη δημιουργία ενός ασφαλέστερου περιβάλλοντος για τους εργαζόμενους.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (2011), υπάρχουν περίπου 1 δισεκατομμύριο άτομα με αναπηρία στον κόσμο. Αυτό ισοδυναμεί με περίπου το 15% του παγκόσμιου πληθυσμού να έχει μια φυσική, διανοητική ή αισθητηριακή αναπηρία. Επιπρόσθετα, η ταχεία γήρανση του πληθυσμού βρίσκεται σε εξέλιξη. Το 2009, υπήρχαν πάνω από 730 εκατομμύρια άνθρωποι άνω των 60 ετών, που ισοδυναμεί με το 10% του πληθυσμού, μια αύξηση άνω του 20% από το 2000. Μέχρι το έτος 2050 ο αριθμός των ατόμων άνω των 60 ετών θα αυξηθεί και θα αντιπροσωπεύουν το 20% του παγκόσμιου πληθυσμού, με το ένα πέμπτο αυτής της ομάδας είναι πάνω από 80 ετών.

Στις εν λόγω συστάσεις αναγνωρίζεται ο όρος προσβασιμότητα και καθολικός σχεδιασμός (βλ. παραπάνω ενότητα), ενώ αναφέρεται επιπρόσθετα και ο όρος «λογική διαμονή/διαρρύθμιση» (*reasonable accommodation*). «Λογική διαμονή / διαρρύθμιση» σημαίνει αναγκαία και κατάλληλη τροποποίηση και προσαρμογή που δεν επιβάλλει δυσανάλογο ή αδικαιολόγητο βάρος, όταν αυτό απαιτείται σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να εξασφαλιστεί στα άτομα με αναπηρία η απόλαυση ή η άσκηση σε ισότιμη βάση με τους άλλους όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Οι συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού αναφέρουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν πρόσβαση, σε ισότιμη βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, τις μεταφορές, τις πληροφορίες και τις επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων πληροφορικής και τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών, καθώς και άλλων υπηρεσιών και εγκαταστάσεων ανοικτών στο κοινό ή για δημόσια χρήση, σε αστικές περιοχές, καθώς και σε αγροτικές και παράκτιες ζώνες.

Η προσβασιμότητα θα πρέπει να διατρέχει όλη την αλυσίδα του τουρισμού, οι σύνδεσμοι μεταξύ όλων των αξιοθέατων, των υπηρεσιών, και των δραστηριοτήτων θα πρέπει να είναι καλά σχεδιασμένη και δοκιμασμένη. Στοιχεία της τουριστικής αλυσίδας περιλαμβάνουν:

1. Διαχείριση τουριστικού προορισμού
2. Τουριστική ενημέρωση και διαφήμιση (προετοιμασία, πληροφορία και κρατήσεις)
3. Αστικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον

4. Μέσα και σταθμοί μεταφοράς
5. Διαμονή, υπηρεσίες εστίασης και συνέδρια
6. Πολιτιστικές δραστηριότητες (μουσεία, θέατρα, κινηματογράφοι, και άλλα)
7. Άλλες τουριστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις

4.5 Κατανοώντας την ομάδα στόχου του προσβάσιμου τουρισμού (και του Οδηγού)

Στην περίπτωση του τουρισμού για όλους, είναι πολύ σημαντικό να ξεκινήσουμε από τις ανάγκες όπως αυτές εκφράζονται από τις ομάδες στόχο πελατών. Τα παρακάτω στοιχεία αναφέρονται στα αποτελέσματα της γερμανικής έρευνας μελέτης «Προσβάσιμος Τουρισμός για Όλους στη Γερμανία», η οποία πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία Neumann Consult του Muenster το 2003. Από τα αποτελέσματα της έρευνας είναι σαφές ότι το 82% των ατόμων με αναπηρία στη Γερμανία επιλέγουν τους τουριστικούς προορισμούς, πρώτον, με βάση την παρουσία προσβάσιμων εγκαταστάσεων διαμονής, έπειτα της ευκαιρίας μετακίνησης μέσα και γύρω από την περιοχή του προορισμού, την προσβασιμότητα των μέσων μεταφοράς που συνδέουν τον προορισμό με τον τόπο κατοικίας του τουρίστα, τις εκδρομές, την ευκολία της διοργάνωσης του ταξιδιού, τις πολιτιστικές δραστηριότητες.

Τα αποτελέσματα παρέχουν επίσης περαιτέρω επιβεβαίωση ότι εκτός από την προσβασιμότητα του καταλύματος, άλλες λειτουργίες οι οποίες δεν θεωρούνται απολύτως ως τουριστικές λειτουργίες είναι εξίσου σημαντικές, όπως είναι η δυνατότητα μετακίνησης μέσα και γύρω από την περιοχή του προορισμού.

Σημασία

Εικόνα 1. Η σημασία της προσβασιμότητας για τουρίστες με αναπηρία ανά τομέα
(Πηγή: γερμανική έρευνα της εταιρείας Neumann Consult του Muenster το 2003)

Επιπλέον, η μελέτη επισημαίνει τα στοιχεία που δείχνουν τα υψηλότερα εμπόδια, δηλαδή, εκείνα τα τμήματα της αλυσίδας που είναι πιο απρόσιτα από ότι τα άλλα. Η πρώτη θέση πηγαίνει σε πολιτιστικές δραστηριότητες (67%), ακολουθούμενη από την δυνατότητα μετακίνησης εντός και γύρω από την περιοχή του προορισμού, για εκδρομές, συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες.

Περιορισμοί

Εικόνα 2. Περιορισμοί που βιώνουν οι τουρίστες με αναπηρία
(Πηγή: γερμανική έρευνα της εταιρείας Neumann Consult του Muenster το 2003)

Είναι, συνεπώς, σαφές ότι η τρέχουσα τουριστική προσφορά είναι οριακά μόνο σε θέση να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ομάδας-στόχου. Στην πραγματικότητα, η δυνατότητα μετακίνησης μέσα και γύρω από την περιοχή του προορισμού, η οποία λαμβάνει τη δεύτερη θέση για τον κατάλογο των αναγκών που εκφράζονται από τους τουρίστες, είναι η λιγότερο προσβάσιμη υπηρεσία. Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί για εκδρομές, πολιτιστικές δραστηριότητες και μέσα μεταφοράς που συνδέουν το σημείο προορισμού, με το μέρος από όπου προέρχεται.

Από τη σύγκριση μεταξύ των πραγματικών αναγκών των ατόμων με αναπηρία και την τρέχουσα τουριστική προσφορά, είναι σωστό να αναλυθεί κάθε τμήμα υπηρεσίας της αλυσίδας προσφοράς προβάλλοντας τα κενά στις διάφορες υπηρεσίες και προτείνοντας τρόπους για να γίνουν προσβάσιμα.

5 Στόχοι, αντικείμενο και δομή του οδηγού

5.1 Στόχοι

Είναι δεδομένο πως ένας τουριστικός προορισμός, ανεξάρτητα από τα επίπεδα προσβασιμότητάς του, όσο δεν υποστηρίζεται από αξιόπιστες πληροφορίες προσβασιμότητας και ποιότητας υπηρεσιών, οι οποίες να διατίθενται στους δυνητικούς ταξιδιώτες, ειδικά πριν από την επίσκεψη της περιοχής, δεν θα είναι ποτέ σε θέση να προσελκύσει πολλούς επισκέπτες με αναπηρία και τρίτης ηλικίας με ειδικές απαιτήσεις προσβασιμότητας και προτιμήσεις, καθώς οι πληθυσμοί αυτοί τείνουν να μελετούν και να σχεδιάζουν προσεκτικά τα ταξίδια τους εκ των προτέρων ώστε να αποφεύγουν την εμπλοκή τους σε άβολες ή ακόμα και επικίνδυνες για την ασφάλειά τους καταστάσεις. Για παράδειγμα, σύμφωνα με ευρωπαϊκές μελέτες, για το 71% περίπου των ατόμων με αναπηρία τη μεγαλύτερη σημασία στην επιλογή προορισμού έχει η οργάνωση του ταξιδιού: προετοιμασία, πληροφόρηση, κράτηση.

Δηλαδή, επί της ουσίας, ένας τουριστικός προορισμός, ανεξάρτητα από το αν είναι προσβάσιμος ή όχι, αν δεν επικοινωνεί αποτελεσματικά τα χαρακτηριστικά προσβασιμότητάς του, τότε καθίσταται επί της ουσίας μη προσπελάσιμος - επιλέξιμος.

Εντούτοις, ένας προορισμός με καλές, ακριβείς πληροφορίες για όλους τους τύπους αναπηρίας, ακόμη και αν δεν παρουσιάζει ιδανικές συνθήκες προσβασιμότητας (δηλαδή δεν είναι για όλους), θα ενθαρρύνει σαφώς περισσότερα άτομα να εξετάσουν την ιδέα μιας επίσκεψης στον εν λόγω προορισμό.

Αναγνωρίζοντας τα παραπάνω, στο πλαίσιο του έργου IN-HERITAGE, η Αναθέτουσα Αρχή έχει αναλάβει τη δημιουργία ενός ενιαίου τουριστικού οδηγού για τους επισκέπτες της διασυνοριακής περιοχής. Ο Οδηγός θα παρουσιάζει περιληπτικά τα χαρακτηριστικά της διασυνοριακής περιοχής, ειδικά σε σχέση με την πλούσια φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της, με σύντομες πληροφορίες αναφορικά με την προσβασιμότητα και τη φιλικότητά της σε άτομα με αναπηρία, άτομα με μειωμένη κινητικότητα και άτομα τρίτης ηλικίας. Τα στοιχεία προσβασιμότητας θα συλλεχθούν και τεθούν στη διάθεση του Αναδόχου από τους λοιπούς δικαιούχους του έργου, οι οποίοι έχουν αναλάβει την διεξαγωγή σειράς αυτοψιών από ειδικούς εμπειρογνώμονες.

Ο Οδηγός έχει ως στόχους:

- i. να προτρέψει τα άτομα με αναπηρία που κατοικούν στη περιοχή να γνωρίσουν καλύτερα τον τόπο τους, να επισκεφθούν νέους προορισμούς και σημεία ενδιαφέροντος στα οποία οι συνθήκες προσβασιμότητας τους ταιριάζουν, να γνωρίσουν τοπικές παραδόσεις, τοπικά προϊόντα ήθη και έθιμα, πολιτιστικά ενδιαφέροντα κ.ά.
- ii. να προσελκύσει τουρίστες με αναπηρία από άλλες περιοχές, αλλά και από όλο τον κόσμο, με σκοπό να αυξήσει τον αριθμό των επισκεπτών, ιδιαίτερα την χαμηλή και μεσαία εποχή που προτιμούν να ταξιδεύουν τα άτομα με αναπηρία.

Στόχος είναι, μέσω του έντυπου Οδηγού και σε συνδυασμό με την τουριστική πύλη, οι ενδιαφερόμενοι να εξυπηρετούνται τόσο στον προγραμματισμό διακοπών, μικρών αποδράσεων, επισκέψεων σε τοπικά αξιοθέατα, και σχολικών εκδρομών, όσο και στη διοργάνωση συνεδρίων, αλλά και σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης, τουρισμού υγείας και ευεξίας ή οποιουδήποτε άλλου είδους ταξιδιού.

5.2 Αντικείμενο

Για την εκπόνηση του τουριστικού οδηγού έχουν καταγραφθεί ως προς την προσβασιμότητά τους (φυσική και όπου επιβάλλεται και ηλεκτρονική):

- μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, ξενοδοχεία, εστιατόρια, εμπορικά πολύ-καταστήματα, πλατείες, πεζόδρομοι, κεντρικοί δρόμοι, χώροι διασκέδασης, χώροι αναψυχής και περιπάτου, αθλητικοί χώροι κ.ά.
- βασικά μέσα μετακίνησης και υποδομές μεταφορών
- χρήσιμες υπηρεσίες (δημοτικές αρχές, τουριστική αστυνομία, ΚΕΠ, νοσοκομεία, κ.ά.)

Στο πλαίσιο της παραπάνω έρευνας συγκεκριμένα εξετάστηκαν:

- Σημεία πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, ναοί και εκκλησίες, ξενοδοχεία, εστιατόρια, εμπορικά πολύ-καταστήματα, πλατείες, πεζόδρομοι, κεντρικοί δρόμοι, χώροι διασκέδασης, χώροι αναψυχής και περιπάτου, αθλητικοί χώροι κ.ά.)

- Κτίρια αρμοδιότητας των δήμων και άλλων βασικών φορέων (δημοτικές αρχές, τουριστική αστυνομία, ΚΕΠ, νοσοκομεία, κέντρα υγείας κ.ά.), σύμφωνα πάντα με τη σχετικότητά τους με τον τουρισμό και με την προσβασιμότητά τους για άτομα με αναπηρία (προσβασιμότητα θυρών, διαδρόμων, χώρων εργασίας, χώρων υποδοχής, χώρων υγιεινής, υπηρεσιών, κ.λπ.)
- Εξωτερικοί κοινόχρηστοι χώροι (προσβασιμότητα πεζοδρομίων, χώρων πρασίνου, πλατειών κ.λπ.)
- Βασικά μέσα μεταφοράς (προσβάσιμη είσοδος στα οχήματα, ειδικές θέσεις για αμαξίδια κ.λπ.) καθώς και βασικές υποδομές (λιμάνια, αεροδρόμια, μεγάλοι σιδηροδρομικοί σταθμοί, τελωνεία, κ.λπ.)

Μια αναλυτικότερη παρουσίαση, με περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προσβασιμότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών στο σύνολο της διασυνοριακής περιοχής, οι οποίες δεν θα συμπεριληφθούν σε αυτήν τη σύντομη έκδοση, θα είναι διαθέσιμη μέσω της τουριστικής διαδικτυακής πύλης που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο του έργου από την ΕΣΑμεΑ (με διαδραστικούς χάρτες, φωτογραφικό υλικό, αναλυτικές εκθέσεις αυτοψιών, κ.λπ.)

Επίσης, αντικείμενο της εργασίας είναι ο τελικός τουριστικός οδηγός που θα δημιουργηθεί να ψηφιοποιηθεί, ώστε να μπορεί να διαβάζεται ηλεκτρονικά από smartphones, tablets, laptops κλπ. Επίσης θα πρέπει να διατίθεται ως μεταβιβάσιμο αρχείο τόσο μέσα στην επίσημη ιστοσελίδα της Πράξης, των εταίρων, όσο και από την πύλη του τουριστικού οδηγού που θα δημιουργηθεί.

Η ψηφιοποίηση του τουριστικού οδηγού είναι απαραίτητη σύμφωνα με τις σύγχρονες τεχνικές τουριστικού μάρκετινγκ αλλά και την πρόοδο της τεχνολογίας, που επιφέρει αλλαγές στις καταναλωτικές συνήθειες και ανάγκες, επηρεάζοντας σημαντικά και τον τουριστικό κλάδο. Αυτό καθιστά εύκολη και ευέλικτη την ανάγνωση του από τον χρήστη, ανεξαρτήτως του μέσου που διαθέτει.

Ο Οδηγός θα παραχθεί και σε έντυπη μορφή, αλλά και σε διάφορες εναλλακτικές προσβάσιμες μορφές (Braille για τυφλούς, στην νοηματική γλώσσα, σε ακουστική μορφή, προσβάσιμες ψηφιακές μορφές, κ.λπ.). Οι προσβάσιμες ψηφιακές μορφές του Οδηγού θα ενσωματωθούν στη νέα διασυνοριακή Τουριστική Πύλη, σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κλπ.

Ο Οδηγός θα διανέμεται δωρεάν, μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων, από τους Δικαιούχους του έργου σε έντυπη μορφή καθώς και σε διάφορες εναλλακτικές προσβάσιμες μορφές, όπως στη νοηματική γλώσσα, κ.λπ.

5.3 Δομή

Το αντικείμενο της συγκεκριμένης Εργασίας είναι η σχεδίαση του Τουριστικού οδηγού, ως έντυπο, ο οποίος θα εστιάζει σε πληροφορίες τουριστικού ενδιαφέροντος και πληροφορίες προσβασιμότητας σε σχέση με υποδομές και περιοχές φυσικής και πολιτιστική κληρονομιάς από την διασυνοριακή περιοχή. Οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν πρέπει να είναι έγκυρες και να προβληθούν στο έντυπο με τρόπο εύχρηστο και συνοπτικό χωρίς να παραλείπονται σημαντικές πληροφορίες.

Πιο συγκεκριμένα, ο Οδηγός συγκεντρώνει χρήσιμες πληροφορίες για επισκέπτες με αναπηρία/μειωμένη κινητικότητα και άτομα τρίτης ηλικίας με θεματολογία που περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με:

- Αξιοθέατα, μνημεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (με έμφαση σε περιοχές χαρακτηρισμένες Natura 2000, στο Ευρωπαϊκό Μονοπάτι, στα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς που εμπίπτουν στον κατάλογο της UNESCO)
- Πολιτιστικές δραστηριότητες
- Θέατρα - Κινηματογράφους
- Μετακινήσεις (ταξίδι – εκδρομές – καθημερινές μετακινήσεις)
- Προσβάσιμες εξυπηρετήσεις, όπως προσβάσιμα WC
- Τοπικές υπηρεσίες (των Δήμων, τουριστική αστυνομία, κλπ.)
- Ιατρικές υπηρεσίες (νοσοκομεία, κέντρα υγείας, κλπ.)
- Διαμονή
- Εστίαση και διασκέδαση
- Αγορά και εμπορικά καταστήματα
- Αθλητικές δραστηριότητες και χόμπι.

Επίσης στο Οδηγό θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες σε σχέση με το έργο (Στόχοι, Πλαίσιο υλοποίησης, Δράσεις, Αποτελέσματα), με τους εταίρους του έργου και με την παραγωγή του Οδηγού.

Με βάση τα παραπάνω προτείνεται πρωταρχικά η παρακάτω δομή και κατανομή σελίδων:

Ενότητα	Φύλλα	Όψεις	Περιγραφή περιεχομένου
Εξώφυλλο	1	A	<ul style="list-style-type: none"> - Τίτλος του εγγράφου - Δημιουργικό με φωτογραφίες - Αριθμός ή/και ημερομηνία έκδοσης
		B	<ul style="list-style-type: none"> - Στοιχεία της έκδοσης & της παραγωγής - Πλαίσιο υλοποίησης και χρηματοδότησης - Υποχρεωτικά στοιχεία δημοσιότητας του Προγράμματος
Εσώφυλλο	1	A	<ul style="list-style-type: none"> - Εισαγωγικό σημείωμα - Επεξήγηση των κωδικών QR και της χρήσης τους στον Οδηγό
		B	<ul style="list-style-type: none"> - Πίνακας περιεχομένων - Πληροφορίες για εναλλακτικές μορφές διαθέσιμες προς μετάπτωση
Εισαγωγικές πληροφορίες	1	A	<ul style="list-style-type: none"> - Δήλωση αποποίησης ευθυνών (όροι χρήσης) - Επεξηγήσεις ορολογίας
		B	<ul style="list-style-type: none"> - Σύντομη εισαγωγική παρουσίαση της διασυνοριακής περιοχής
Κυρίως μέρος	20	A, B	(βλ. παρακάτω)
Οπισθόφυλλο	1	A	<i>(κενή ή χάρτης εφόσον διατεθεί)</i>
		B	- (Φωτογραφία)
ΣΥΝΟΛΟ	30		

Η δομή αυτή προτείνεται ως γενικότερος στόχος, και ενδέχεται να παρουσιάσει μικρές διαφορές κατά την τελική επιμέλεια και οριστικοποίηση του «στησίματος» (layout) του Οδηγού.

Ακολουθεί η προτεινόμενη δομή για το κυρίως μέρος, το οποίο θα επαναλαμβάνεται για κάθε περιοχή (Κρήτη – Κύπρος):

Υποενότητα	Περιγραφή περιεχομένου
Πως θα έρθετε	Γενικές πληροφορίες άφιξης με αυτοκίνητο, με αεροπλάνο, κ.λπ. Κατάλογος Υποδομών Μεταφορών (λεωφορεία, κλπ.) και παρουσίασή τους με στοιχεία προσβασιμότητας
Εισαγωγή	Τουρισμός στην διασυνοριακή περιοχή (σύντομη περιγραφή του τουριστικού προϊόντος)
Χρήσιμες πληροφορίες	Γενικές πληροφορίες άφιξης και αναχώρησης / Απαραίτητα έγγραφα / Πληροφορίες άφιξης και αναχώρησης από τη κάθε χώρα / Κατάλογος υποδομών μεταφορών (λεωφορεία, κλπ.) και παρουσίασή τους με στοιχεία προσβασιμότητας / Σχετικές - χρήσιμες πληροφορίες επικοινωνίας / Για ψώνια, για φαρμακεία, για κέντρα πληροφόρησης / Χρήσιμα τηλέφωνα, κλπ.
Αξιοθέατα	Ιδιαίτερα σημεία – περιοχές / Αρχαιολογικοί χώροι / Μνημεία / Ιεροί Ναοί και μονές, άλλοι θρησκευτικοί χώροι / Αξιοθέατα & Εκδηλώσεις (κατάλογος σημαντικότερων αξιοθέατων/εκδηλώσεων, ανά πόλη/χωριό, και παρουσίασή τους με στοιχεία προσβασιμότητας)
Με τα πόδια	Εισαγωγή / Δρόμοι, Πεζόδρομοι, Πλατείες, Πάρκα – Κήποι / Χωρία και οικισμοί / Προτάσεις για βόλτα
Μετακινήσεις (εντός της περιοχής)	Εισαγωγή / Αστικά Λεωφορεία, Πιάτσες Ταξί, Λευκό ταξί (αν υπάρχει), Μετακινήσεις με το τουριστικό τρενάκι, λεωφορείο, κλπ., Σχετικές - χρήσιμες πληροφορίες επικοινωνίας, Χώροι στάθμευσης
Άλλες πληροφορίες	Σίτιση & Διασκέδαση / Αγορά -Ψώνια / Γιορτές & Φεστιβάλ / Υπηρεσίες / Μέριμνα, Υγεία & ευεξία / Αθλητισμός / Τοπικοί σύλλογοι ατόμων με αναπηρία & χρόνιες παθήσεις
Διαμονή	Εισαγωγή / Υποδομές προσωρινής διαμονής και παρουσίασή τους με στοιχεία προσβασιμότητας

6 Προσέγγιση σχεδιασμού

Έτσι, με βάση τα παραπάνω, και λαμβάνοντας υπόψη τα ως τώρα αποτελέσματα της έρευνας & αυτοψίες η ομάδα έργου προχώρησε στη σαφή οριοθέτηση του αντικειμένου του οδηγού και τον σαφή προσδιορισμό των στόχων του καθώς και στη δημιουργία του αρχικού θέματος και τον καθορισμό της αισθητικής διάταξης (αγγλ. layout) με την εικαστική πρόταση για το εξώφυλλο, εσωτερικό, κ.λπ.

Η σχεδίαση του Οδηγού έγινε με βάση μια σειρά από διαδομένες τεχνικές και οδηγίες για βέλτιστη *αναγνωσιμότητα* (αγγλ. *readability*) και προσβασιμότητα έντυπων εκδόσεων, αφού η ομάδα μας αναγνωρίζει τη σημασία της αναγνωσιμότητας έντυπων εκδόσεων και της διασφάλισης της φιλικότητας αυτών για αναγνώστες με περιορισμούς ανάγνωσης εκτυπωμένων εκδόσεων (αγγλ. *people with a print disability*), και έχει εμπειρία στην εφαρμογή καθιερωμένων οδηγιών και πρακτικών για την ελαχιστοποίηση των προβλημάτων στις εκδόσεις που σχεδιάζει.

Επίσης η ομάδα αναγνωρίζει τη σημασία της εξ αρχής σχεδίασης έντυπων φιλικών προς αναγνώστες με περιορισμούς ανάγνωσης, και έχει εμπειρία στην εφαρμογή καθιερωμένων οδηγιών και πρακτικών σε όλον τον κύκλο της παραγωγής (και όχι εκ των υστέρων), ώστε να διασφαλίζεται ότι τα τελικά προϊόντα θα είναι και καλαίσθητα, και ποιοτικά, και φιλικά στο μέγιστο δυνατό εύρος αναγνωστών με περιορισμούς, και σύμφωνα με τις γενικές προσδοκίες και των τυπικών αναγνωστών χωρίς περιορισμούς.

Με βάση τα παραπάνω, ακολουθεί η προτεινόμενη προσέγγιση σχεδίασης και δημιουργίας του Οδηγού σε μορφή ηλεκτρονικού εντύπου έτοιμου προς συμβατική εκτύπωση και φιλικού για αναγνώστες με περιορισμούς/ αναπηρία.

Επιγραμματικά η διαδικασία της παραγωγής συνολικά περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

- Δημιουργία του αρχικού θέματος και καθορισμό της *αισθητικής διάταξης* των εντύπων (αγγλ. *layout*) και εικαστική πρόταση για το εξώφυλλο, εσωτερικό, κ.λπ. Ήδη, από αυτό το πρώτο βήμα, έμφαση έχει δοθεί σε γενικές αρχές αναγνωσιμότητας και καταλληλότητας για αναγνώστες με περιορισμούς.

- Σελιδοποίηση (καθορισμός της διάταξης των σελίδων που πρόκειται να τυπωθούν, στο μέγεθος σελίδας/φύλλου του χαρτιού εκτύπωσης).
- Στοιχειοθεσία (μορφοποίηση κειμένων, επεξεργασία εικόνων, πινάκων, διαγραμμάτων, εξισώσεων, ειδικών συμβόλων, κ.λπ.).
- Διορθώσεις - Βελτιστοποίηση αναγνωσιμότητας/προσβασιμότητας.
- Παραγωγή τελικού σχεδίου για αναπαραγωγή.
- Προεκτύπωση – Έλεγχος. Εφόσον, προκύψει η ανάγκη, θα πρέπει το στάδιο της στοιχειοθεσίας ή/και των διορθώσεων να επαναληφθεί αναλόγως, ώστε να παραχθεί νέο σχέδιο το οποίο και αυτό με τη σειρά του θα πρέπει να προ-εκτυπωθεί και ξανά-ελεγχθεί.
- Παράδοση. Η ομάδα θα παραδώσει στην Ε.Σ.Α.μεΑ. σε ψηφιακό αποθηκευτικό μέσο τα αρχεία των τελικών *πηγαίων αρχείων* κατάλληλο προς επεξεργασία και αναπαραγωγή για τυχόν μελλοντική επανέκδοση από την Ε.Σ.Α.μεΑ.

6.1 Εισαγωγή

Γραφικές τέχνες είναι ένα σύνολο τεχνών, τεχνικών και διαδικασιών με τις οποίες αφενός δημιουργείται ένα αρχικό θέμα, πρότυπο για αναπαραγωγή (γραμμένο, σχεδιασμένο, χαραγμένο ή φωτογραφημένο) και αφετέρου αναπαράγεται σε σειρά όμοιων, τυπωμένων με μελάνη, αντιτύπων. Όποιο και αν είναι το είδος του προϊόντος που θα παραχθεί, ακολουθούνται συγκεκριμένα στάδια. Τα στάδια αυτά καλούνται δημιουργικό, προεκτύπωση, εκτύπωση, περατώσεις.

6.2 Οργάνωση και συντονισμός – η επιμέλεια του εντύπου

Το είδος του εντύπου που παράγεται, καθορίζει τις κατηγορίες των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην παραγωγική διαδικασία. Εάν το έντυπο είναι πολύπλοκο (π.χ. εικονογραφημένο βιβλίο), ορίζεται ένας επιμελητής, ο οποίος αναλαμβάνει να οργανώσει και να συντονίσει όλες τις ενέργειες που απαιτεί μία τέτοια έκδοση.

Η επιμέλεια είναι η μέριμνα για το συντονισμό όλων των ενεργειών που καθορίζουν τη μορφή του τελικού προϊόντος, ώστε να προκύψει ένα καλαίσθητο και λειτουργικό έντυπο. Η επιμέλεια μιας έκδοσης απαιτεί βαθιά γνώση όλων

των σταδίων της παραγωγής. Η επιλογή των διαστάσεων του τελικού εντύπου, της ποιότητας του χαρτιού εκτύπωσης, του τρόπου σελιδοποίησης, της μεθόδου εκτύπωσης, της ραφής των τυπογραφικών, του είδους της βιβλιοδεσίας κ.λπ. είναι ευθύνη του επιμελητή της έκδοσης.

Η επιμέλεια, λοιπόν, ξεκινάει πριν από όλες τις διαδικασίες της παραγωγής ενός εντύπου και καθορίζει την πορεία των εργασιών που θα ακολουθηθούν προκειμένου μία ιδέα να γίνει προϊόν γραφικών τεχνών.

6.3 Το δημιουργικό και το layout

Ο γραφίστας είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό του εντύπου, γι' αυτό που θεωρείται το δημιουργικό κομμάτι ολόκληρης της παραγωγής. Η δουλειά του αρχίζει από τη στιγμή που θα πάρει στα χέρια του τις εικόνες και το κείμενο που περιλαμβάνει η εργασία. Τότε κατασκευάζει μερικά έγχρωμα προσχέδια, προσπαθώντας να συνδυάσει αρμονικά τα δύο αυτά στοιχεία. Τα προσχέδια αυτά θα έχουν τις ίδιες διαστάσεις με το τελικό προϊόν και θα το αποδίδουν χρωματικά και σχεδιαστικά, όσο το δυνατόν πιστότερα. Αφού ο πελάτης καταλήξει σε κάποιο από τα προτεινόμενα προσχέδια, ο γραφίστας κατασκευάζει το layout ή την τελική μακέτα, χρησιμοποιώντας κατάλληλα εργαλεία.

Η αισθητικά καλή διάταξη των στοιχείων που θα συγκροτήσουν το έντυπο, σε μορφή προσχεδίου, ονομάζεται layout. Η εργασία αυτή γίνεται από το γραφίστα βάσει οδηγιών του επιμελητή της έκδοσης. Είναι ένα σκαρίφημα που ως αφετηρία έχει τα δεδομένα της σελιδοποίησης και παρουσιάζει αναλυτικά τη γενική εμφάνιση της σελίδας που πρόκειται να τυπωθεί, υποδεικνύοντας τη σχέση μεταξύ εικόνων και κειμένου.

Το layout παρουσιάζει τα κοινά χαρακτηριστικά όλων των σελίδων ενός εντύπου που έχουν την ίδια μορφή, όπως: διαστάσεις σελίδας, θέσεις κεφαλίδας και υποσέλιδου, λευκά περιθώρια σελίδας, θέσεις κειμένων, διαστάσεις στηλών (εάν υπάρχουν), θέσεις και διαστάσεις εικόνων κ.λπ. Επάνω του επικολλούνται κείμενα καθώς και όλα τα υπόλοιπα γραμμικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα τα πλαίσια των εικόνων.

Σήμερα η μελέτη αυτή για την κατασκευή των σελίδων γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα, σε ειδικά προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών. Αρχικά, σχεδιάζεται το πρότυπο της σελίδας με όλες τις βοηθητικές γραμμές-οδηγούς και στη

συνέχεια, οι σελίδες μορφοποιούνται σε αρχεία που βασίζονται στο σχέδιο του προτύπου.

Παραδοσιακά όλες οι εκδόσεις της εταιρίας μας σχεδιάζονται και δημιουργούνται σε InDesign της Adobe, ενώ για επιμέρους γραφικά στοιχεία γίνεται χρήση του Photoshop της Adobe. Εν προκειμένω, για το παρόν έργο, με δεδομένη την απαίτηση ο τελικός οδηγός να διατεθεί πρωτίστως σε μορφή προσβάσιμου PDF και σε μορφή προσβάσιμου Word, η ομάδα αναγκάστηκε να δουλέψει με διαφορετικό τρόπο, χτίζοντας από την αρχή ένα πλήρως προσβάσιμο αλλά παράλληλα καλαίσθητο και σύγχρονο έντυπο σε περιβάλλον Microsoft Office.

Σε κάθε περίπτωση, σε αυτή τη φάση της σχεδίασης του οδηγού, η ομάδα βασίστηκε σε διεθνώς αποδεκτές συλλογές οδηγιών που αποσκοπούν στη βελτιστοποίηση της αναγνωσιμότητας των εκδόσεων και από άτομα με περιορισμούς ανάγνωσης εκτυπωμένων εκδόσεων, όπως:

- [Creating clear print and large print documents](#) από την UKAAF
- [Guidelines for producing Clear Print](#) από την EBU
- [Clear Print Accessibility Guidelines](#) από το CNIB
- [Producing accessible materials for print and online](#) από την AbilityNet

Στο πλαίσιο αυτό και με βάση την εμπειρία των μελών της ομάδας λήφθηκαν υπόψη βασικά ανθρωπογενή χαρακτηριστικά και περιορισμοί της ανθρώπινης όρασης, καθότι η αντίληψη της όρασης αποτελεί αμάλγαμα διαφορετικών ικανοτήτων, όπως το πεδίο όρασης, την οπτική οξύτητα, την αντίληψη της φωτεινότητας, του χρώματος, του βάθους, της κίνησης, κ.λπ.

Πεδίο της όρασης

Το κατά προσέγγιση **πεδίο όρασης** του κάθε ματιού του ανθρώπου, σε σχέση με το σημείο εστίασης, δηλαδή το σημείο στο οποίο κατευθύνεται η ματιά του ανθρώπου, διαφοροποιείται ανάλογα με την ανατομία του προσώπου, είναι συνήθως προς τα πάνω 30°, προς τα κάτω 70°, από την πλευρά που είναι η μύτη 45° και από την εξωτερική μεριά 100°.

Για τον προσδιορισμό της απώλειας του πεδίου όρασης χρησιμοποιούνται συνήθως οι εξής κατηγορίες:

- χωρίς περιορισμό: **>=60°** (προς αριστερά και δεξιά)
- ήπιο περιορισμό: **60° με 40°**

- μέτριο περιορισμό (ημιανοψία): **40°** με **20°**
- σοβαρό περιορισμό: **20°** με **8°**
- υψηλό περιορισμό: **8°** με **4°**
- συνολικό ή σχεδόν συνολικό περιορισμό (τυφλότητα): **<4°**

Με δεδομένο ότι κάποια άτομα με μερική όραση μπορεί να έχουν περιορισμένο πεδίο όρασης, είτε λόγω ολικού περιορισμού στο ένα μάτι, είτε λόγω μερικού περιορισμού και στα δυο μάτια (αμφοτερόπλευρη ημιανοψία), συνιστάται η σχεδίαση (η τοποθέτηση στοιχείων, κ.λπ.), να γίνεται τουλάχιστον με γνώμονα ένα περιορισμένο πεδίο όρασης που εκτείνεται έως 30° προς τα πάνω, 70° προς τα κάτω, και 45° προς τα δεξιά και αριστερά.

Οξύτητα της όρασης

Η **οπτική οξύτητα** (δηλ., το πόσο καθαρά βλέπει κανείς) από άνθρωπο σε άνθρωπο μπορεί να διαφέρει σημαντικά, όπως και μεταξύ των δύο ματιών του ίδιου ατόμου. Η οπτική οξύτητα μετρείται ποσοτικά με έλεγχο του μικρότερου αντικειμένου (π.χ. μέσω πινάκων με τυποποιημένα οπτότυπα) μπορεί να διακρίνει ο εξεταζόμενος σε δεδομένη απόσταση, και το κάθε μάτι εξετάζεται χωριστά. Σύγχρονες μελέτες έχουν αναδείξει ότι σε ηλικιωμένους (>65 ετών), χωρίς παθολογικά ευρήματα, η μέση οπτική οξύτητα είναι 10/10 (δηλαδή στα 6μ μπορεί να διακρίνει σχήματα που απέχουν 1,75χιλ.), ενώ στον μέσο φυσικό οφθαλμό νεαρής ηλικίας είναι αρκετά υψηλότερα, περίπου 1,2 με 1,8 δεκαδική οξύτητα. **Χαμηλή όραση** νοείται γύρω στα 5/10, και σε αυτήν την περίπτωση το άτομο σε σχέση με έναν με όραση 10/10, έχει την ίδια ικανότητα να διακρίνει τα ίδια αντικείμενα μόνο όταν πλησιάσει στη μισή απόσταση.

Πιο συγκεκριμένα, η απώλεια της όρασης κατηγοριοποιείται ως εξής:

- χωρίς απώλεια όρασης: **$\geq 0,8$**
- ήπια απώλεια όρασης: **0,8** με **0,3**
- μέτρια απώλεια όρασης: **0,3** με **0,125**
- σοβαρή απώλεια όρασης: **0,125** με **0,05⁶**
- υψηλή απώλεια όρασης: **0,05** με **0,02**
- συνολική ή σχεδόν συνολική απώλεια όρασης (ολική τυφλότητα): **<0,02**

---

⁶ Π.χ. πρέπει να πλησιάσει περίπου στο 0,5μ για να διακρίνει αυτό που βλέπει ένα άτομο με 10/10 στα 6μ.

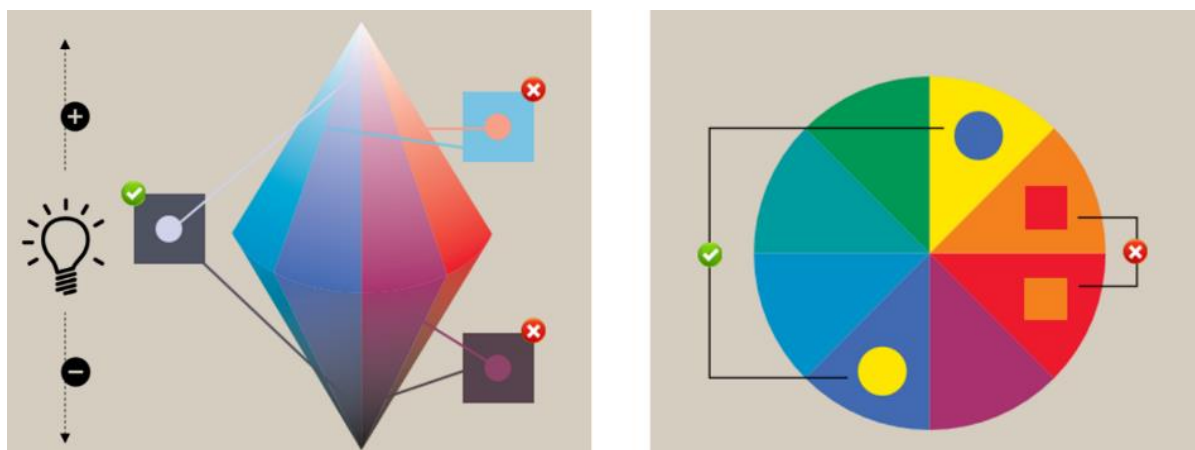

Αντίληψη της φωτεινότητας – αντίθεση χρωμάτων

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της όρασης είναι η ικανότητα διάκρισης χαρακτηριστικών, στα οποία η αντίθεση (ο τόνος του γκρι) είναι διαφορετικός. Διάφορα τεστ μετρούν την ευαισθησία στην αντίθεση (αγγλ. *contrast sensitivity*), και είναι εξίσου σημαντικά για την εκτίμηση της ποιότητας της όρασης ενός ατόμου, καθότι για διάφορους λόγους από άτομο σε άτομο μπορεί να διαφέρει σημαντικά.

Επομένως, τα σωστά επίπεδα αντίθεσης χρωμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την προσβασιμότητα, και για αυτό στόχος μας είναι πάντα να μεγιστοποιούνται οι διαφορές φωτεινότητας ανάμεσα στα χρώματα του προσκηνίου και του φόντου και αποφεύγεται η παρακείμενη χρήση χρωμάτων παρόμοιας φωτεινότητας, ακόμα κι αν διαφέρουν ως προς τον κορεσμό ή την απόχρωση⁷.

Αποφεύγονται επίσης οι αντιθέσεις με χρώματα από παρακείμενα τμήματα του κύκλου απόχρωσης (βλ. δεξί τμήμα της εικόνας), όταν τα χρώματα δεν αντιτίθενται έντονα σε φωτεινότητα.

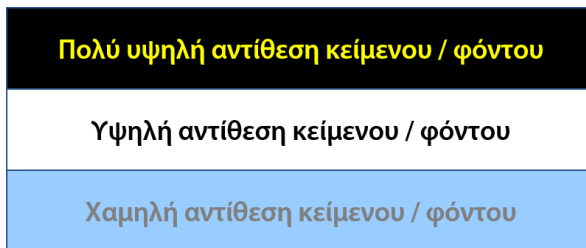

Εικόνα 3. Μεγιστοποιήστε τις διαφορές φωτεινότητας μεταξύ προσκηνίου και φόντου

Το κείμενο πρέπει να δημιουργείται με την υψηλότερη δυνατή αντίθεση. Μελέτες έχουν δείξει ότι πολλοί ηλικιωμένοι αναγνώστες και αναγνώστες με μερική όραση διευκολύνονται περισσότερο όταν τα γράμματα είναι φωτεινά (λευκά ή ανοικτά κίτρινα) σε σκοτεινό φόντο (μαύρο, σκούρο μπλε), από ότι όταν τα γράμματα είναι σκούρα (π.χ. μαύρα) σε ανοιχτό φόντο (π.χ. λευκό). Ωστόσο, το παραδοσιακό μαύρο στο λευκό μπορεί να είναι αισθητικά προτιμότερο.

⁷ Περισσότερα παραδείγματα: <https://www.canva.com/learn/contrasting-colors/>

Συνιστάται να επιδιώκονται αντιθέσεις με λόγο τουλάχιστον μεγαλύτερο από **4,5:1**, και ακόμα καλύτερα μεγαλύτερο από **7:1**⁸.

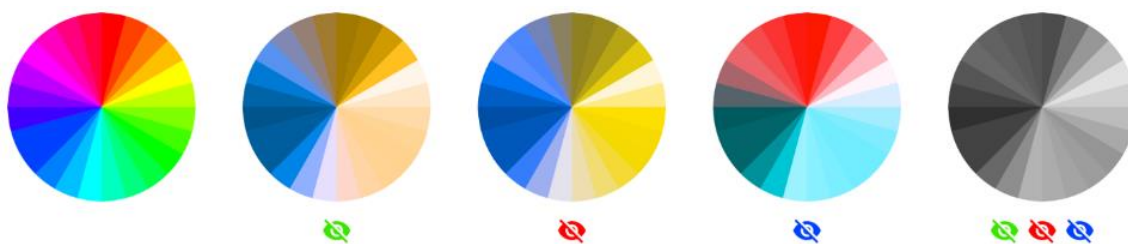

Εικόνα 4. Επιδιώξτε τη μέγιστη δυνατή αντίθεση μεταξύ γραμμάτων και φόντου

Αντίληψη των χρωμάτων

Μια ακόμα διαταραχή της όρασης που συνήθως προκύπτει εκ γενετής είναι η ανεπάρκεια χρωματικής όρασης (με σαφώς μεγαλύτερα ποσοστά εμφάνισης στους άνδρες από ότι στις γυναίκες), δηλαδή η αδυναμία αντίληψης χρωμάτων. Η ανεπάρκεια χρωματικής όρασης έχει πολλές εκφάνσεις, ανάλογα με τα χρώματα (κόκκινο, πράσινο ή μπλε) που δεν μπορεί να δει το μάτι (δαλτωνισμός):

- αδυναμία διάκρισης του κόκκινου (πρωτανωπία) ή του πράσινου (δευτερανωπία), και κατ' επέκταση αδυναμία διαχωρισμού των δύο αυτών χρωμάτων – συνήθεις μορφές,
- αδυναμία διάκρισης του μπλε (τριανωπία), και κατ' επέκταση αδυναμία διαχωρισμού του μπλε από το κίτρινο – ασυνήθιστη μορφή, και
- αδυναμία διάκρισης του κόκκινου, του πράσινου και του μπλε (πλήρης αχρωματοψία, δηλ., ασπρόμαυρη όραση) – ιδιαίτερα σπάνια μορφή.

Εικόνα 5. Από αριστερά προς τα δεξιά: Κανονική όραση, Δευτερανωπία, Πρωτανωπία, Τριτανωπία, Αχρωματοψία

8 στους 100 χρήστες/αναγνώστες μπορεί να παρουσιάζουν μια μορφή αχρωματοψίας. Επίσης, σε συνθήκες χαμηλού φωτισμού το ανθρώπινο μάτι δυσκολεύεται ή και αδυνατεί να διακρίνει χρώματα, όπως και στις παραπάνω

⁸ Μπορείτε να υπολογίσετε τον λόγο αντίθεσης (contrast ratio), με τη χρήση ειδικών εργαλείων (π.χ. <https://webaim.org/resources/contrastchecker/>)

διαταραχές. Δυσκολίες, καθώς και κούραση του ματιού, δημιουργούνται και σε συνθήκες πολύ έντονου φωτισμού.

Επομένως, το χρώμα δεν πρέπει να είναι ο μοναδικός τρόπος μετάδοσης πληροφορίας ή μηνυμάτων. Όταν χρησιμοποιείται χρώμα για να διαφοροποιούνται τα στοιχεία, θα πρέπει να παρέχεται επίσης πρόσθετη αναγνώριση που δε βασίζεται σε χρώματα. Επίσης αποφεύγονται οι εξής συνδυασμοί χρωμάτων: πράσινο-κόκκινο, πράσινο-καφέ, μπλε-μωβ, πράσινο-μπλε, ανοικτό πράσινο-κίτρινο, μπλε-γκρι, πράσινο-γκρι, πράσινο-μαύρο.

6.4 Σελιδοποίηση

Το πιο σημαντικό, ίσως, στάδιο της παραγωγής ενός εντύπου που έχει τη μορφή βιβλίου, είναι εκείνο της διάταξης των σελίδων που πρόκειται να τυπωθούν, στο φύλλο του χαρτιού εκτύπωσης. Η εργασία αυτή ονομάζεται σελιδοποίηση και καθορίζει τις διαστάσεις της μακέτας. Προϋπόθεση για την έναρξη της σελιδοποίησης είναι η γνώση του τρόπου διπλώματος του φύλλου του χαρτιού που πρόκειται να τυπωθεί. Ο αριθμός των σελίδων που θα περιλαμβάνει ένα φύλλο προς εκτύπωση εξαρτάται από τις διαστάσεις της σελίδας. Αυτές καθορίζονται από τις διαστάσεις του φύλλου του χαρτιού.

Οι εκτυπωτικές μηχανές, ανάλογα με τα μεγέθη χαρτιών που μπορούν να τυπώσουν, κατατάσσονται σε κατηγορίες. Τα χαρτιά που προσφέρονται στο εμπόριο έχουν τυποποιηθεί κατά τρόπο τέτοιο, που να προσαρμόζονται στα μεγέθη των μηχανών. Επειδή το κόστος του χαρτιού είναι αρκετά υψηλό, οι διαστάσεις του εντύπου πρέπει να υπολογίζονται έτσι ώστε ολόκληρη η επιφάνεια του χαρτιού να είναι εκμεταλλεύσιμη. Η σελιδοποίηση καθορίζει, επίσης, τον τρόπο με τον οποίο το χαρτί, αφού τυπωθεί από τη μία όψη, θα περιστραφεί για να τυπωθεί και από τη δεύτερη όψη.

6.5 Η στοιχειοθεσία

Ο γραφίστας αποφασίζει για τη μορφή και το μέγεθος των γραμμάτων. Δίπλα στα κείμενα του πελάτη σημειώνει οδηγίες που αφορούν στην επιλογή γραμματοσειράς, στο μήκος του στίχου, στο διάστιχο, στη στοίχιση του κειμένου κ.λπ. Ο γραφίστας δίνει το χαρτί με τον χαρακτηρισμό του κειμένου για στοιχειοθεσία.

Η λέξη στοιχειοθεσία σημαίνει τοποθέτηση στοιχείων σε σειρά για τη διαδοχική δημιουργία λέξεων, αράδων, παραγράφων. Εάν το κείμενο πρόκειται να τυπωθεί με τη μέθοδο της τυπογραφίας, μπορεί να στοιχειοθετηθεί με όλους τους τρόπους στοιχειοθεσίας. Στην περίπτωση που το κείμενο πρόκειται να τυπωθεί με άλλη μέθοδο εκτύπωσης, η μέθοδος της στοιχειοθεσίας χειριού και της

μηχανικής στοιχειοθεσίας αποκλείονται. Φυσικά, σήμερα, η στοιχειοθεσία γίνεται κατά κόρον με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών.

6.6 Ενσωμάτωση κωδικών QR

Στον Οδηγό θα γίνεται εκτενώς χρήση κωδικών QR (Quick Response Codes). Οι κωδικοί QR είναι μια μορφή barcodes και αποτελούν έναν εύκολο τρόπο σύνδεσης του περιεχομένου του έντυπου οδηγού με πρόσθετες πληροφορίες, φωτογραφίες, κλπ. που θα υπάρχουν διαθέσιμες online στο ολοκληρωμένο σύστημα του Δήμου. Οι αναγνώστες θα μπορούν, εφόσον έχουν εγκατεστημένη στο κινητό ή στο tablet τους κατάλληλη εφαρμογή η οποία «διαβάζει» κωδικούς QR, να χρησιμοποιήσουν την κάμερα της συσκευής τους για να σκανάρουν σε δευτερόλεπτα την εικόνα του κωδικού ενός σημείου ενδιαφέροντος (π.χ. ενός μουσείου) και να μεταφερθούν αυτόματα μέσα από τον πλοηγό του κινητού στη αντίστοιχη σελίδα της τουριστικής διαδικτυακής Πύλης του δήμου που θα περιέχει αναλυτικές πληροφορίες για το εν λόγω σημείο (φωτογραφίες, αναλυτική αναφορά προσβασιμότητας, χάρτες, σχόλια και βαθμολογίες άλλων επισκεπτών, κλπ.).

Τα περιεχόμενα του Οδηγού θα διασυνδέονται πλήρως με αυτό της Πύλης ώστε να είναι έγκυρο, και εντός του έντυπου θα παρουσιάζονται συνοπτικές πληροφορίες, με στόχο την πρωταρχική ενημέρωση, την πρόκληση του ενδιαφέροντος, την προβολής και προσέλκυσης του ενδιαφέροντος του αναγνώστη ως προς τον πλούτο των επιλογών για προσβάσιμες διακοπές και εκδρομές. Για να διασφαλισθεί ότι στο έντυπο τα περιεχόμενα θα παρατίθενται με τρόπο εύχρηστο και συνοπτικό, για τις όποιες αναλυτικότερες πληροφορίες, ο αναγνώστης θα μπορεί να κάνει χρήση των εκάστοτε QR codes με τα σχετικά links παραπομπής.

Κωδικοί γρήγορης απόκρισης
(QR Codes)

Περισσότερες πληροφορίες
Αναλυτικότερες περιγραφές
Λειτουργικές εθίσσεις
προσβασιμότητας
Φωτογραφικό υλικό από τις
αυτοψίες
Διαδραστικοί χάρτες
Σύνθετη αναζήτηση

Τώρα ηλεκτρονικά και στο κινητό ή το tablet σας

Όπως θα δείτε, στον Οδηγό γίνεται εκτενώς χρήση κωδικών QR (Quick Response Codes). Οι κωδικοί QR είναι μια μορφή barcodes και αποτελούν έναν εύκολο τρόπο σύνδεσης του περιεχομένου του έντυπου με πρόσθετες πληροφορίες, φωτογραφίες, κλπ. που υπάρχουν διαθέσιμες online στην ηλεκτρονική έκδοση του Οδηγού.

Μπορείτε, αν έχετε εγκατεστημένη στο κινητό ή στο tablet σας την κατάλληλη εφαρμογή η οποία «διαβάζει» κωδικούς QR, να χρησιμοποιήσετε την κάμερα της συσκευής σας για να σκανάρετε σε δευτερόλεπτα την εικόνα του κωδικού ενός σημείου ενδιαφέροντος (π.χ. ενός μουσείου) και να μεταφερθείτε αυτόματα μέσα από τον πλοηγό του κινητού στη σελίδα του ηλεκτρονικού οδηγού που περιέχει αναλυτικές πληροφορίες για το εν λόγω σημείο (φωτογραφίες, αναλυτική αναφορά προσβασιμότητας, κλπ.).

Για αναζήτηση με οάρωση ενός κωδικού QR:

1. Κατεβάστε και εγκαταστήστε στη συσκευή σας μια εφαρμογή αναγνώρισης κωδικών QR (QR code scanner).
2. Ανοίξτε την εφαρμογή και σαρώστε τον κωδικό QR, στρέφοντας τη κάμερα του κινητού για λίγα δευτερόλεπτα προς το μέρος του κωδικού (σαν να θέλατε να τον φωτογραφήσετε).
3. Αφού ο ειδικός αναγνώστης «διαβάσει» τον κωδικό στη συνέχεια περιμένει την ηλεκτρονική σελίδα που οδήγησε στη σχετική ιστοσελίδα του online Οδηγού.

Σημειώσεις:

- Κατά τη σαρώση, κρατήστε το τηλέφωνο σταθερά ώστε να εστιάσει στον κωδικό.
- Βεβαιωθείτε ότι ο κωδικός εμφανίζεται ολόκληρος στο σκόπευτρο.

Εικόνα 6. Οδηγίες χρήσης QR codes (απόσπασμα από το παραπάνω έντυπο)

6.7 Οι διορθώσεις

Η εργασία του ελέγχου και της επισήμανσης των λαθών του στοιχειοθετημένου κειμένου ονομάζεται διόρθωση. Η διόρθωση γίνεται από το διορθωτή κειμένων, με τη σημείωση ειδικών συμβόλων επάνω στο πρώτο δείγμα στοιχειοθετημένου κειμένου. Στην παραδοσιακή τυπογραφία το δείγμα αυτό είναι το προϊόν της εκτύπωσης του πιεστηρίου δοκιμών (δοκίμιο). Στη σύγχρονη τεχνολογία των γραφικών τεχνών, το δείγμα είναι το αποτέλεσμα μιας πρόχειρης εκτύπωσης από προσωπικό υπολογιστή.

Οι διορθώσεις αφορούν ορθογραφικά λάθη, αντικατάσταση γραμμάτων, αλλαγές στη σειρά των λέξεων, προσθήκη κενού διαστήματος μεταξύ των λέξεων κ.λπ. Η διαδικασία της διόρθωσης επαναλαμβάνεται μέχρι την εξάλειψη όλων των λαθών. Η έκφραση «τυπογραφικό λάθος» αναφέρεται στην παράληψη του διορθωτή να εντοπίσει και να διορθώσει λάθος της στοιχειοθεσίας, με αποτέλεσμα να φανεί αυτό στην εκτύπωση. Αν και το «τυπογραφικό λάθος» αναφερόταν, αρχικά, σε κείμενα που τυπώθηκαν με τη μέθοδο της τυπογραφίας, η έκφραση παρέμεινε ως τις μέρες μας και αφορά όλες τις μεθόδους εκτύπωσης.

6.8 Η τελική μορφή της μακέτας

Η μακέτα αποτελείται από δύο επίπεδα: το γραμμικό πρότυπο και τις εντολές για τα στάδια της παραγωγής του εντύπου που θα ακολουθήσουν. Η μακέτα θα κατασκευαστεί ηλεκτρονικά, με ειδικά προγράμματα γραφιστικής. Στην περίπτωση αυτή το τελικό αποτέλεσμα δίνεται, συνήθως, σε ψηφιακή μορφή (PDF). Από το στάδιο αυτό και μετά ακολουθεί ένας ολόκληρος κλάδος των γραφικών τεχνών, που ονομάζεται προεκτύπωση. Οι σύγχρονες μονάδες προεκτύπωσης διαθέτουν μηχανήματα υψηλών προδιαγραφών όπου η ένθεση γίνεται ηλεκτρονικά.

6.9 Δοκίμια (προεκτύπωση)

Στόχος τους είναι η προβολή των χρωμάτων σε μία χάρτινη επιφάνεια, πριν την εκτύπωση. Τα δοκίμια ελέγχουν το αποτέλεσμα των εργασιών της προεκτύπωσης και χρησιμοποιούνται ως οδηγοί για τον ποιοτικό έλεγχο των χρωμάτων στην εκτύπωση.

7 Παραδείγματα layout

7.1 Παρουσίασης PoI (σημείου ενδιαφέροντος)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΠΝΟΥ

Κ. Παλαιολόγου 4, 65403 Καβάλα

+30 2510 223344

info@tobaccomuseum.gr

www.tobaccomuseum.gr

Τηράνβιαση: #6 Αλφειάοι στις προτιμήσεις των επισκεπτών Καβάλας

Το Μουσείο Καπνού Δήμου Καβάλας αποτελεί ένα θεματικό μουσείο, το οποίο περιλαμβάνει αντικείμενα κι αρχαϊκό υλικό για την καλλιέργεια και την παραγωγή του καπνού, την αγροτική και εμπορική επεξεργασία του, τα βιομηχανικά καπνικά προϊόντα και τα εκθεσιακά καπνοδείγματα.

Η μοναδικότητα του Μουσείου Καπνού εντοπίζεται όχι μόνο στο ότι περιλαμβάνει κι εκθέτει την εμπορική επεξεργασία των ανατολικών καπνών (που δεν βρίσκονται σε κανένα άλλο μουσείο του κόσμου), αλλά και στο ότι αποτελεί ένα τεχνολογικό μουσείο που αναδεικνύει την κοινωνική ιστορία της Καβάλας κι ευρύτερα της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Σημείωση: Υπάρχει η δυνατότητα ξενάγησης σε γκρουπ και πέραν του ωραρίου λειτουργίας, κατόπιν τηλεφωνικής συνενόησης με το μουσείο.

YouTube video: <https://cutt.ly/lbABxtf>

Ώρες λειτουργίας

ΔΕ-ΠΑ 08.00-14.00

ΣΑ 09.00-13.00

Ταμή Εισιτηρίων

€2 κανονικό

€1 μειωμένο

Ακολουθεί ενδεικτικά το προτεινόμενο layout ένα σημείο ενδιαφέροντος που θα συμπεριληφθεί στον οδηγό, για παράδειγμα για Μουσείο.

Περιλαμβάνει:

1. Τον τίτλο
2. Φωτογραφία
3. Στοιχεία διεύθυνσης / επικοινωνίας
4. Τουριστική περιγραφή
5. Σύντομες πληροφορίες προσβασιμότητας (αναλόγως)
6. Τυχόν πληροφορίες για επισκέπτες (εισιτήρια, ωράρια, κ.λπ.)
7. QR Code προς τη σελίδα που φιλοξενεί τις αναλυτικές πληροφορίες προσβασιμότητας, φωτογραφίες, θέση στον χάρτη, συμπληρωμένα φύλλα αυτοψιών, αναλυτικές τουριστικές περιγραφές, πρόσβαση σε αρχεία προς μετάπτωσης, κ.λπ.
- 8.

7.2 Δίστηλα

Εισαγωγικό σημείωμα

Ο παρών οδηγός παρουσιάζει μεθόδους, υπηρεσίες και εργαλεία που θα βρείτε στην πύλη της Καβάλας με ενδεικτικές πληροφορίες για τη φιλοξενία και την προσιμότητά τους να τα βρείτε σε κατηγορίες υπηρεσιών. Οι πληροφορίες αυτές, οι οποίες συλλέγονται μεθωδώς με αυτόλεξο στο πεδίο, απευθύνονται σε άτομα, είτε την επανένταξη, για πρώτη φορά, είτε ξανά.

Οι εν λόγω υπηρεσίες από εθελούσιους εθελωφάντες σε συνεργασία με εκπαιδευτές του τοπικού αναπτυξιακού κινήματος δεν είναι ως τέτοιες πιστοποιημένες των προδιαγραφών των ελεγχόμενων υπηρεσιών σύμφωνα με τυχόν πρότυπα και οδηγίες προδιαγράμματος. Με γνώση της ποιολογίας των υπηρεσιών που ελέγχουν με ανασφάλεια, ορισμένες των υπηρεσιών έχουν να καταρτιστούν μεθωδώς οι υποστηρικτές συνήθως πρόσφατα, με ανασφάλεια σε συγκεκριμένες μετρήσεις όπου κριτικός απαιτείται, ώστε ο κάθε ενδιαφερόμενος να γίνεται να έχει στα δικά του τα απαραίτητα στοιχεία που θα του επιτρέψουν να αντισταθεί ο ένας σε οι προτιμώμενες επιλογές είναι: ή επιπλέον πληροφορίες να τον προσκομίζονται οι εθελωφάντες.

Ο οδηγός αυτός αναπτύσσεται να προσκομίζονται να βελτιώνονται την καβάλα σε εξαγωγικά να επανεξετάσει και να αποκαταστήσει χωρίς καμία της Καβάλα. Να γνωρίζετε τα μεθωδώς της παροχής, τα τεχνικά πρότυπα, τα ήθη και έθιμα, τα πολιτισμικά ενδιαφέροντα και την απαραίτητη φυσική παραγωγή και να την εγκαταστήσει όπως της εθελωφάντες.

Επισημαίνεται ότι ο παρών οδηγός απευθύνεται στο πλαίσιο της **Παραγωγικής Βιώσιμης Ανάπτυξης** του Δήμου Καβάλας και με οι τούτοις στόχοι, καθώς στην **Αποστολή** Παράδοσης της Επιστημονικής Δοξασίας στα νεοεισελθόντα άτομα, κίνησης, Αγίου Νικολάου και Παναγιάς, τα μεγαλύτερα μέρη των συνοικιών Αγίου Παύλου και Αγίου Νικολάου και ένα μικρό μέρος της συνοικίας «**Ταϊνέλο**». Εντάσσεται, ιδιαίτερα σημαντική είναι η σύνθεση της **Αποστολής Παράδοσης** με σημαντικές παραμέτρους του όραμα, όπως ο αρχιτεκτονικός χώρος φιλοξενίας και τα βασισμένα στα ήθη.

Η πρότασή μας για τη χρήση των κωδικών QR του Οδηγού

Για την είσοδο και πρακτική χρήση του Οδηγού αναζητείται:

- είτε να έχει smartphone με την Οδηγία σε αντιστοιχία μεθωδώς και με τη συνειδητή σας να αναζητείται τον κωδικό όπως στο γραμμάτιο (π.χ., στην ήθη, στο καφέ «**Λη**»)
- είτε οποιαδήποτε να ανοίξετε το αρχείο στη συνειδητή σας (π.χ., tablet, κινητό ή laptop) και να χρησιμοποιήσετε τους κωδικούς με επίσημο υποστηρικτικό χωρίς να χρειάζεται να τους αναζητείτε (π.χ., από τις κίνηση στο PDF ή με **QR»** κίνηση στο Word).

Πώς θα σκανάρετε QR κωδικούς;

Για iOS: Ανοίξετε την ενσωματωμένη εφαρμογή κάμερας και στη συνέχεια στείλετε την κάμερα στον κωδικό QR (που να βέβαια να τον φωτογραφηθείτε). Στην κορυφή της οθόνης θα υπάρξει μια ειδοποίηση που θα σας βέβαια την πηγή της εικόνας και αν την επιλέξετε θα μεταφερθείτε αυτόματα στη σελίδα.

Για Android: Ανοίξετε την ενσωματωμένη εφαρμογή κάμερας (στην οθόνη θα πρέπει να έχει ενεργοποιημένο το **Barcode** View) και μετά στείλετε στην κωδικό QR (που να βέβαια να τον φωτογραφηθείτε). Από τη στιγμή που η κάμερα θα «**β**» τον κωδικό, αυτόματα θα ανοίξει η σχετική σελίδα.

Επιπλέον, στο Google Play Store (Android) και στο App Store (iPhone) θα βρείτε επίσημο υποστηρικτικό.

Σημειώσεις: Βεβαιωθείτε ότι ο κωδικός κωδικός υπάρχει. Αφού το εθελωφάντες κινήσετε το τηλέφωνο επιβεβαιώστε και βρείτε τη σωστή απόσταση ώστε το κεντροποιήσει στο εθελωφάντες να επιτύχει σωστά στον κωδικό. Βεβαιωθείτε ότι ο κωδικός κωδικός είναι εθελωφάντες στο **οθόνη**.

Τι είναι οι κωδικοί QR στον Οδηγό;

Όπως θα βέβαια, στον Οδηγό γίνεται κίνηση χρήση κωδικών **γρήγορης απάντησης** ή οι λέξεις κωδικών **QR** (Quick Response Codes), οι οποίοι λειτουργούν σαν barcodes τα οποία μπορεί κανείς να **σκανάρει** με την κάμερα της συσκευής του για γρήγορη πρόσβαση σε διαδικτυακές ιστοσελίδες να χρειάζεται να φωτογραφηθεί ή να βεβαιωθεί τη διεύθυνση.

Έτσι, για παραδείγμα **αποκαταστήματα** τον κωδικό QR που θα βέβαια είναι στην περιγραφή είναι μεθωδώς και ορόσηρο η συνειδητή σας έχει πρόσβαση στο internet (π.χ., είναι συνδεδεμένη με Wi-Fi ή κάνει χρήση δεδομένων mobile internet), αυτόματα θα ανοίξει μια σελίδα (στην περίπτωση www.kavala.gov.gr) με επιπλέον πληροφορίες από αυτές στον Οδηγό όπως είναι στην χρήση, πρόσβαση, αναλυτικές αναλυτικές πληροφορίες, προδιαγράμματα, συμπληρωμένα φύλλα επιθεώρησης, κ.λπ.

SCAN ME

Προτείνεται η χρήση δίστηλων ειδικά για την καλύτερη οργάνωση και παρουσίαση εκτενών κειμένων έναντι σύντομων ενοτήτων.

7.3 Τρίστηλα

<p>ΕΘΝΙΑ TA CITY HOTEL & SPA (4 αστέρων) 2,3 χλμ. από το κέντρο</p> <p>7^η Μαρτυριών 179, 65403 Καβάλα +30 2510 600250 info@ethniahotel.gr www.ethniahotel.gr</p> <p>Το ξενοδοχείο βρίσκεται στην καρδιά του λόφου της Καβάλας, μόλις 5 λεπτά οδικώς από το κέντρο της πόλης.</p> <p>Προβλεπόμενα σε ανεπιτόμο κωδικό QR.</p> <p>Booking 8,7 TripAdvisor #4 Εννοητέα στην Καβάλα</p> 	<p>ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ LUCY (5 αστέρων) 2,5 χλμ. από το κέντρο</p> <p>Υαλινόσηο Καλλιθέα 45404 Καβάλα +30 2510 600060 info@luxyhotel.gr www.luxyhotel.gr</p> <p>Κτισμένο με μοναδική τοποθεσία στο όμοιο άκρο της πόλης, στην άκρη του ακμασμένου της βόλτας.</p> <p>Προβλεπόμενα σε ανεπιτόμο κωδικό QR.</p> <p>Booking 8,4 TripAdvisor #1 Εννοητέα στην Καβάλα</p> 	<p>ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΦΑΝΕΡΩΜΑ (3 αστέρων) 2,3 χλμ. από το κέντρο</p> <p>Άγιος Πέτρος 45500 Καβάλα +30 2510 240070 info@faneroma-hotel.gr www.faneroma-hotel.gr</p> <p>Βρίσκεται σε ήσυχο, αλλά σε πεντακάθετο περιοχή, με υπέροχη θέα στη θάλασσα, το βουνό και την πόλη.</p> <p>Προβλεπόμενα σε ανεπιτόμο κωδικό QR.</p> <p>Booking 7,5 TripAdvisor #14 Εννοητέα στην Καβάλα</p>
<p>ΒΟΛΑ ΤΕΣΣΑ ΒΕΛΟΧΗ (4 αστέρων) 3 χλμ. από το κέντρο</p> <p>Καυκάριος Παλιό 1, 45110 Καβάλα +30 2510 244745-6 & 2310 591423 info@tessa.gr www.tessa.gr</p> <p>Στην ομώνυμη παραλία, βουρτσάκια, πίνου από τη θάλασσα.</p> <p>Booking 8,5 TripAdvisor #6 Εννοητέα στην Καβάλα</p> 		

Προτείνεται η χρήση τρίστηλων για την ισόρροπη παρουσίαση ισοδύναμων/σύντομων ενοτήτων